

La dansa tradicional catalana

i

l'esbart dansaire de Cassà

INS Cassà de la Selva
Setembre del 2014

Agraïments

Vull agrair l'ajuda i la comprensió que he rebut de moltes persones, especialment d'en Joan González i Baqué (per la seva dedicació), l'Esteve Puig (per la seva disposició), en Quim Massa (per la seva informació), els nois i noies que ballen actualment a l'esbart de Cassà i també els que hi varen ballar fa temps (per poder-me contestar les enquestes), en Roger Parés (per ajudar-me amb les gravacions), la meva mare i l'Estel Dilmer (pel suport moral i logístic) i la Nuri Hernández (per guiar-me i revisar-me tota la feina feta).

Índex

1. Introducció.....	4
MARC TEÒRIC:	
2. Breu sociologia de la dansa.....	5
3. Breu història de la dansa tradicional catalana.....	6
4. Què és un esbart dansaire ?, què s’hi fa ?.....	8
4.1. L’Esbart Català de Dansaires.....	8
4.2. L’Esbart Dansaire de Cassà de la Selva.....	9
5. Alguns elements tècnics de la dansa tradicional catalana.....	11
6. Algunes danses de l’Esbart dansaire de Cassà.....	15
7. Vestuari amb el suport d’algunes fotos.....	21
8. Glossari.....	24
TREBALL DE CAMP:	
9. Crònica d’un assaig.....	25
10. Crònica d’una actuació.....	27
11. Anàlisi de les enquestes dels dansaires.....	30
12. Anàlisi de les enquestes dels entrenadors.....	38
13. Explicació dels passos de “la Tarantel·la”.....	43
14. Esquema dels passos de “la Tarantel·la”.....	47
15. Explicació dels passos de “A la porta d’un hostal”.....	50
16. Esquema dels passos de “A la porta d’un hostal”.....	56
17. Conclusions.....	59
18. Bibliografia i webgrafia.....	63
19. Annexos (enquadernats a part)	

1. Introducció del tema

Vaig escollir el tema de la dansa tradicional catalana i l'esbart dansaire de Cassà per al treball de recerca perquè crec que és un tema d'interès públic i perquè a mi m'agrada força. També vaig triar aquest tema perquè penso que la dansa tradicional que trobem en els esbarts dansaires és un pilar que fonamenta el nostre passat com a país, és un element significatiu de la nostra terra, és part del nostre folklore, però opino que la societat actual no valora adequadament la importància de les coses tradicionals; els joves d'avui en dia fugen del passat i es centren més en el futur. I com que tant la dansa tradicional com els esbarts i en especial el de Cassà estan passant un període de decadència vaig voler fer el treball de recerca sobre aquest tema perquè vull i desitjo que la gent s'adoni de la importància, de la grandesa i del prestigi que té la dansa tradicional.

Com ja he dit la dansa tradicional és fonamental, però cada dia surten noves danses i nous estils de balls i és per aquest motiu que moltes de les danses tradicionals no es ballen i s'acaben perdent.

També cal dir que l'aspecte de mantenir i ensenyar les tradicions del passat és diferent a cada racó del món. Per exemple els africans porten molt més a dins les seves arrels tradicionals, podem veure el seu vestuari, la seva religió, els seus costums,...

En canvi hi ha altres llocs del món que crec que no cuiden prou les seves tradicions i costums. Per exemple, podríem trobar una persona que ha nascut i ha viscut molts anys a Catalunya i es considera català però no sap com es balla una sardana sencera. Jo estic molt contenta de poder formar part de l'esbart dansaire de Cassà i de poder ensenyar com devien ser les diverses danses i balls dels nostres avantpassats.

MARC TEÒRIC

2. Breu sociologia de la dansa

La dansa és una expressió emotiva, que permet a l'individu superar la solitud.

Les arts, com la dansa, representen un medi privilegiat per desenvolupar les competències relacionades amb l'aprenentatge permanent, el maneig de la informació i de situacions problemàtiques, la convivència i la vida en societat.

La dansa és una activitat que va unida a la educació. La dansa té un valor pedagògic ja que a través d'ella es poden obtenir moltes coses, com per exemple: el desenvolupament de les qualitats físiques bàsiques, el desenvolupament de les capacitats de coordinació, la creativitat, etc.

La dansa ha sigut la inspiració d'altres formes d'expressió: la música, el cinema, el teatre, la moda, la literatura, el circ...

La dansa ha anat evolucionant unida amb les diferents societats. La dansa de l'Edat Mitjana tenia una funció religiosa i en canvi actualment la dansa abarca moltes qualitats: religiosa, educativa, pedagògica, festiva, etc.

La dansa s'ha generalitzat molt en la nostra època i ho podem veure a través de les sabates de ballet, anomenades ballarines, que avui són un tipus de sabata habitual. També podem trobar la importància de la dansa en molts concerts i videoclips de cantants.

3. Breu història de la dansa tradicional catalana: el primer referent d'aquesta dansa, perquè va sorgir?...

Motius de la dansa

La dansa, juntament amb la música, és una de les expressions més emotives, personals i col·lectives, que permeten a l'individu superar la solitud i fer-lo arribar, fins i tot, a estats d'inhibició o de catarsi, és a dir l'alliberament de les emocions de l'espectador produïdes per l'art de la música.

Els documents descoberts al nostre país intuïen l'existència d'algun tipus de dansa en el nostre entorn geogràfic pels vols de l'any 2500 aC., però el descobriment en l'any 1908 de les pintures rupestres prehistòriques de Cogul, en l'anomenada "Cova dels Moros", ens posa al davant una escena, que des del primer moment va ser interpretada com una dansa fàl·lica. Les dones de Cogul esdevenen així les primeres protagonistes d'interpretació de dansa a casa nostra.

L'estudi i la interpretació de la dansa folklòrica ens ajuda a ser coneixedors dels costums dels nostres avantpassats, de les seves inquietuds, celebracions, formes de treball i esbarjo; descobrint-nos altres indrets de la nostra geografia i que han anat així, forjant les arrels de la nostra terra formant part del nostre patrimoni cultural.

Catalunya és molt rica d'aquest patrimoni, possiblement per la seva situació geogràfica frontissa dels Pirineus, banyada per les aigües de la Mediterrània i per les diferents conquestes de diferents civilitzacions: Fenícia, Romana, Musulmana, Grega, etc.

És així com les nostres danses tenen reminiscències tan de muntanya com de mar recollides de diferents poblacions de la nostra geografia. Seguidament n'anomeno algunes.

Del mar:	De muntanya:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Contrapàs de Sant Genis ➤ Dansa de Pineda ➤ Ball dels Bombers ➤ Ball de Nyacres ➤ Marina ➤ Ball de “L’envelat” ➤ La Contradansa ➤ La Bolangera del Tarragonès ➤ Ball de pedretes de Mataró ➤ Ball dels Carcolets ➤ Ball Pla de Llavaneres ➤ Jota de Flix ➤ La Moixiganga de Sitges ➤ Recordant L’Alguer ➤ Jota del Baix Ebre 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ La dansa de Castellterçol ➤ Suite de muntanya ➤ La Bolangera de la Vajol ➤ La Cascavellada de Merola ➤ La Morisca de Gerri de la Sal ➤ La Quadrilla de Granollers i la del Rosselló ➤ Ball del Córrer ➤ Ball de Gitanes (diferents versions) ➤ Contrapàs Nou ➤ Dansa de la Villareta ➤ Ballet de deu ➤ Les Majorales d’Ulldemolins ➤ Ball del ciri ➤ L’Espunyolet del Bergadà ➤ Ball del ventall i el ram (St. Cugat i St. Martí) ➤ Sant Ferriol de Senterada

Aquest és un petit repertori de les aproximadament cinc-centes danses recollides. Hi podríem afegir les danses del Principat d’Andorra que han estat recollides i coreografiades:

- Les Bruixes d’Engolasters
- Ball de les Set Parròquies
- Grandalles i contrabandistes
- Andorranes
- Ball Pla de les Escaldes
- Ball de Carnestoltes
- Festa de pagesia

4. Què és un esbart dansaire ?, què s'hi fa ?

Un esbart dansaire és una associació de persones que recupera, manté, modifica i difon les danses tradicionals folklòriques de Catalunya i dels Països Catalans.

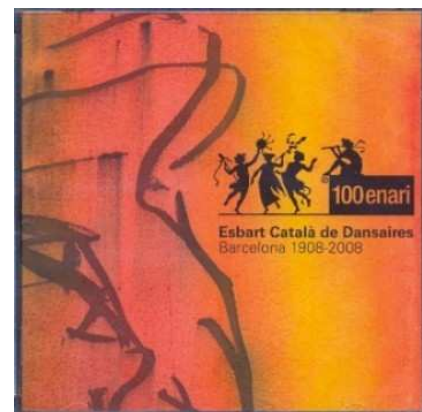
El terme *esbart* es deu parcialment a Jacint Verdaguer, un dels grans poetes catalans. Verdaguer a l'any 1867 va organitzar unes reunions on es comentaven les manifestacions artístiques i literàries de la Catalunya de la Renaixença. Aquell grup va ser batejat amb el nom d'Esbart de Vic. A partir d'aleshores es va començar a recollir i a estudiar els balls tradicionals, també es va voler abandonar certes danses modernes que alguns les consideraven forasteres i de mal gust.

Però no va ser fins l'any 1945 quan va néixer l'Esbart Verdaguer. Quan va néixer aquest esbart estaven en ple franquisme i el lema que van adoptar va ser: "*si no ens deixen parlar en català, ballarem en català*".

A partir de llavors molts esbarts segueixen la línia de Verdaguer.

4.1. L'Esbart Català de Dansaires

L'Esbart Català de Dansaires es va fundar a Barcelona, el juliol de 1908. És una entitat dedicada a la investigació, compilació, conservació i divulgació de la dansa i els costums tradicionals catalans en tots els seus vessants amb el màxim rigor històric i en totes les activitats annexes, com per exemple: cursets, conferències, mostres de dansa, festivals, etc. Aquest és el grup de dansa més antic de Catalunya.

Està especialitzat en la dansa tradicional catalana, té diverses seccions de dansaires, tres colles bastoneres i els Cavallets Cotoners de Barcelona. Disposa d'arxiu i biblioteca especialitzats en dansa catalana i ofereix els serveis de: consulta al fons documental, cursos de dansa, activitats per adults, publicacions, exposicions...

També l'Esbart Català de Dansaires s'ha dedicat a cercar documentació i recuperar, en tots aquells casos en què ha estat possible, danses ja desaparegudes.

L'abril de 2010 fou guardonat amb la Creu de Sant Jordi per part de la Generalitat de Catalunya. L'any 2012 va rebre el Premi Ciutat de Barcelona, en l'apartat de cultura popular, pel projecte *Apel·les Mestres, artista complet i home polièdric*.

4.2. L'Esbart Dansaire de Cassà de la Selva

L'Esbart Dansaire de Cassà actualment està format per alguns balladors de la colla sardanista "Estel de les Gavarres" de Cassà de la Selva, per alguns balladors de la colla "Il·lusions" i per altres cassanencs i cassanenques. Però no sempre ha estat així; fa uns pocs anys l'Esbart només estava format per els balladors de les colles sardanistes del poble i estava integrat en l'associació Amics de la Sardana.

Aquest esbart es va originar per la rigidesa dels assajos de sardanes i per sostenir la il·lusió i la motivació dels balladors. Al principi no va ser fàcil, però un cop els balladors van estrenar la primera dansa, ja se n'assajava una altra de diferent i el repertori ja no es va aturar. Aquesta formació ha tingut tres èpoques. La primera anà des de 1992 a 1995 i estava format per dansaires de les colles “Mans Amigues” i “Celístia”, sota les ordres de l'Esteve Puig. La segona època començà el 1998, quan es van tornar a iniciar les seves actuacions. Aquesta vegada estava format en la seva major part pels joves balladors de la colla sardanista “Il·lusions”. I la tercera època seria la actual; amb dansaires de les colles alevina i infantil (Il·lusions i Estel de les Gavarres), sota el comandament de Joan González.

Però aquesta situació de que l'esbart va començar a créixer ha canviat. Durant els dos o tres últims anys, l'esbart de Cassà ha anat decaient a poc a poc. Abans hi havien dos grups a l'esbart; hi havia els més grans, a partir de 17 anys, i després hi havia la colla dels més petits, a partir de 10 anys.

Els integrants del grup més gran van començar a estudiar i a viure fora de Cassà, i aquest grup es va desfer. Ara només hi ha un sol grup a l'esbart, el dels petits, que és el que es veu a la foto.

5. Alguns elements tècnics de la dansa tradicional catalana: risto, empenya, peus en primera...

La tècnica i els passos de la dansa catalana han sortit de la dansa clàssica. A continuació veurem les posicions de peus i de braços més utilitzades i també veurem alguns punts bàsics de la dansa catalana.

Posició dels peus:

Primera: les cames es mantenen juntes des de la cara interna d'aquestes, unint els peus pels talons, és a dir, formant un angle de 90 graus.

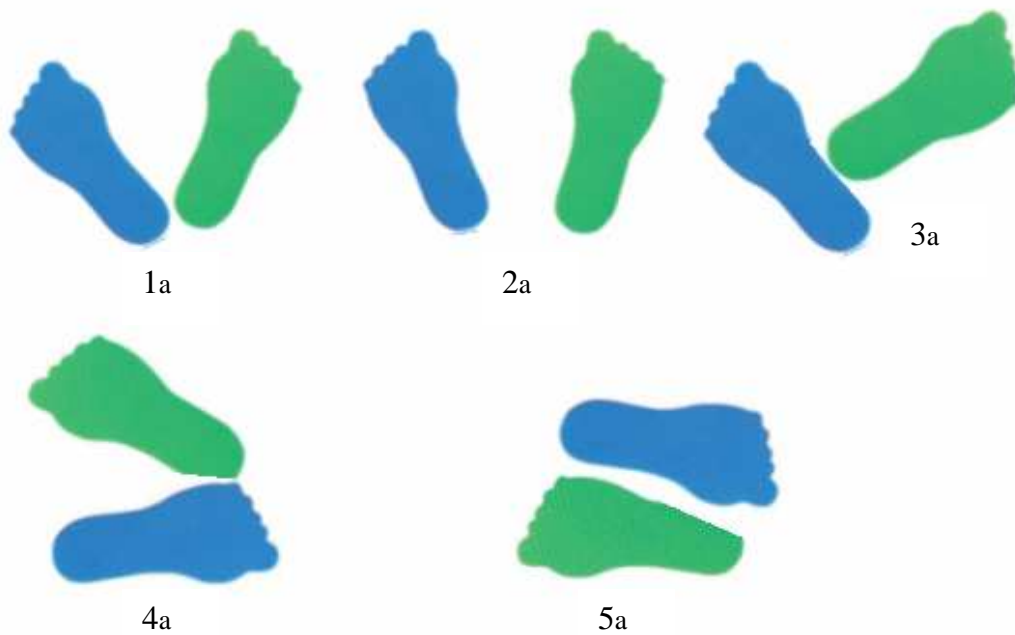
Segona: aquesta posició és la mateixa que l'anterior, però es separa el peu dret cap a la dreta. Així els peus queden separats.

Tercera: en aquesta posició el peu esquerre manté la mateixa posició que tenia en la primera. En canvi el taló del peu dret es col·loca al mig del peu esquerre, d'aquesta manera han de quedar dos angles de 90 graus.

Quarta: la posició s'ha de fer amb un peu davant de l'altre. El taló d'un peu es col·loca a l'alçada dels dits de l'altre peu.

Cinquena*: els dits dels peus es troben en direcció cap a fora en sentit oposat, creuant una cama davant de l'altra fins que el taló del peu dret toca els dits del peu esquerre i el taló del peu esquerre toca els dits del peu dret. És la posició més complexa i difícil.

(La cinquena posició de la dansa clàssica no s'utilitza per la dansa catalana)

Posició dels braços:

Primera: consisteix en formar un cercle davant el pit, estirant els braços endavant, seguint la línia de les espatlles.

Segona : és la mateixa posició que l'anterior però en aquesta posició els braços formen un cercle davant el melic.

Tercera – “tercera oberta”: tots dos braços estan separats cap als costats i lluny de la línia de l'eix corporal. L'esquena es manté plana. Els dits, els colzes i les espatlles formen una línia recta.

Quarta: els braços s'aixequen per dalt del cap, allargant les extremitats sense descuidar la seva forma oval.

1a

2a

3a

4a

D'aquestes posicions deriven tots el moviments. A part d'aquestes quatre posicions de braços n'hi han d'altres. Com per exemple la posició que s'utilitza a Tortosa i a Mallorca és la quarta, però les mans es troben a l'alçada de les orelles.

Punts bàsics:

Ball pla: es caracteritza, tal com indica el nom, per un punteig suau, per un moviment dels peus lliscant a poca distància de terra i per l'absència de salts.

Punt de costat o "de quadrilla": consisteix en avançar de costat cap a una direcció, saltant obrint els peus i les cames.

Punt de perdiu: consisteix a fer uns passos molt petits, ballant i avançant a la direcció que es vulgui, a poc a poc.

Punt de punta i taló: tal i com diu el mateix nom, consisteix en moure els peus, però només la punta i després el taló poden tocar el terra.

Punt de taló i punta: és el mateix punt que l'anterior però a l'invers. És a dir, primer tocarà el terra el taló i després la punta.

Punt de galop saltat: es caracteritza per un moviment de les cames, saltant i aixecant els genolls seguint el ritme de la música, que sol ser viva i alegre.

Punt de galop puntejat: és el mateix punt que l'anterior però en aquest punt, el moviment de les cames és una mica més suau i abans de saltar el peu ha de puntejar.

Punt de morisca: consisteix en avançar tot saltant. En aquest salt, la cama dreta s'ha d'aixecar primer del terra i també ha de ser la primera en caure al terra després del salt. En aquest salt la cama dreta té una trajectòria més llarga que l'altra cama,

perquè la cama dreta avança cap endavant i la cama esquerra es limita a alçar-se seguint el cos, cap enrera (com si el peu volgués tocar el cul). En aquest punt és necessari que el peu dret mantingui la punta cap avall.

D'aquests punts deriven tots els altres moviments que hi poden haver en un ball. L' empenya* és la posició del peu seguint tota la recta de la cama, és a dir el peu ha de tenir la punta cap avall, això s'hauria de fer sempre.

Un altre element tècnic important és el risto. El trobem quant el noi aixeca el taló d'un peu i dóna la mà a la noia i ella fa la volta.

I per acabar aquest apartat crec que és necessari esmentar que el dit gros és el primer que hauria de tocar a terra.

6. Algunes danses de l'esbart dansaire de Cassà: la sardana, Marineres, la Bolangera...

LA SARDANA

La sardana és una dansa col·lectiva, la gent balla agafada de les mans formant una rotllana i puntejant amb els peus al ritme de la cobla.

Aquest ball es va popularitzar a final del segle XIX amb les innovacions de Pep Ventura.

Es va associar al republicanisme: era una manera d'oposar-se als conservadors carlins, que eren fidels al contrapàs.

La sardana és el ball nacional de Catalunya.

Per a ballar la sardana, un nombre de dansaires formen una rotllana agafats de les mans i ballen cap a dreta i esquerra, amb un aire sovint lent i concentrat, i en alguns moments més animat.

La sardana és una dansa no excloent, qualsevol persona i en qualsevol moment del ball pot afegir-se a la rotllana (llevat que es tracti d'un concurs o una exhibició).

Tanmateix, existeix la colla sardanista organitzada com a grup estable, semblant a l'esbart dansaire.

La sardana va ser prohibida durant la dictadura franquista com a símbol nacional.

La Ciutat Pubilla va ser una iniciativa de l'Obra del Ballet Popular, la qual anomenava una població diferent cada any en reconeixement als seus mèrits i la seva tasca de foment de la sardana.

Cassà de la Selva va ser proclamada Ciutat Pubilla de la Sardana l'any 2000.

(La sardana a l'esbart de Cassà la treballem poc, només la treballem quan forma part d'una dansa)

SES ILLES (Mallorca)

Aquesta dansa està formada per un recull de 4 danses de Mallorca (mateixa, parado, bolero i una jota). Aquest ball té moments d'alegria i rapidesa i moments més suaus i lents. A l'inici la dansa adopta un caire alegre i ràpid, però després quan comença el parado*, el ball entre en un moment de lentitud; i al final amb la jota* el ball torna adoptar el caire d'alegria de l'inici.

Aquestes danses ens volen recordar el paisatge idíl·lic de Mallorca amb el sol, el mar, el vent, etc. Les diverses civilitzacions que van ocupar Mallorca, van contribuir en determinar la seva pròpia cultura, caràcter i sentiments, expressats als cants de festa i danses de pagesia i marinera.

Aquesta dansa consta de diferents parts. Que les trobem seguidament amb la seva durada:

- Al·legoria.....1'00
- Jota marinera.....1'59
- Ball de l'oferta1'00
- Parado de Valldemosa.....3'02
- Bolero.....1'21
- Ses Jotes.....2'37

Temps total aprox. 11'59

FANTASIA DEL BALL DE SANT FERRIOL

La seva popular melodia, és molt coneguda arreu de Catalunya i el ball es solia ballar al so de la tonada cantada en diferents lletres. He escollit la que s'ajusta a l'argument i coreografia del ball:

"Jo i el pastor vivíem d'amorettes

Jo i el pastor vivíem de l'amor.

N'era un pastor que tenia sis ovelles

N'era un pastor que tenia un penelló".

Aquests dos pastors, després de beure i comprovar que la bota de vi de Sant Ferriol no acaba mai de rajar, queden embriagats i pateixen unes al·lucinacions:

- La del penelló i el burleta: hi ha un noi que té mal a un dit de la mà i l'altre noi es riu d'ell fent-li bromes.
- La romàntica i amorosa: un noi i una noia simulen que estan enamorats i que es volen casar.
- La de les ovelles: cinc noies surten a l'escenari amb cintes de colors vius i una noia es situa al davant de les altres. Aquestes noies van avançant i retrocedint jugant amb les cintes.

FESTA DE LA CIRERA Sta. Coloma de Cervelló

Amb la inquietud de crear noves danses adaptades per a infants, es va desenvolupar una coreografia que, amb el suport de la música de la sardana “Festa Major” del mestre Enric Morera, expressa la festivitat de la Festa de la cirera que tradicionalment es celebra durant la segona quinzena del mes de maig.

Amb aquesta dansa es vol fer un petit homenatge al fruit del camp més apreciat per la gent del poble de Santa Coloma de Cervelló.

Com que no sempre és el temps de recollir el fruit de la cirera, quan es representa aquest ball es fan servir caramels en comptes de cireres.

Va ser estrenada a la diada de la Festa de la Cirera del maig del 2000.

La coreografia és d'en Joan González i Baqué.

LA BOLANGERA de la Vajol

La Vajol és un municipi de l'Alt Empordà, al límit del Vallespir. El lloc està cobert en bona part de bosc d'alzines, sureres, castanyers i de faigs.

Les celebracions d'aquest lloc havien estat festejades a la dansa rodona de les Bolangeres, que paral·lelament amb els Contrapassos van ser les danses més desenvolupades.

Els seus pobladors van adoptar i personalitzar aquesta coreografia donant-li el seu nom.

Com totes les Bolangeres, que totes tenen una coreografia molt semblant, es diferencia únicament per petits detalls.

Instrumentació musical: Agustí Cohí Grau

Coreografia: Joan González i Baqué

Durada: 2,36 minuts

A LA PORTA D'UN HOSTAL

En aquesta dansa, coreografiada amb el suport de la cançó popular “A la porta d'un hostal” ens presenta a dos traginers a la recerca d'un hostal i a una atractiva hostalera. La idea principal d'aquesta dansa és el reclam per obtenir nous clients.

La hostalera utilitzant els seus dots de simpatia els ofereix dos porrons de vi intentant convèncer a aquests dos traginers de l'alta qualitat i de la bona elecció de l'hostal. Al final del ball podem veure que ho aconsegueix.

Coreografia: Salvador Mal·lo (darrer director de l'esbart Verdaguer)

Durada: 3,36 min.

FESTA ANYAL

Coreografia: Joan González i Baqué

Música: De la sardana “ FESTA ANYAL” del mestre Josep Mª Soler.

Durada de la dansa: 3’35” minuts (dos curts i un llarg)

Estrena per l’Esbart Dansaire de Sant Joan Despí

Disseny vestuari: Joan González i Baqué

El pensament i l’objectiu que ha motivat la creació d’aquesta dansa ha sigut el següent: les festes del poble sempre són esperades en gran il·lusió tothom s’engalana en espera de sentir les primeres notes musicals per començar a gaudir.

En aquesta dansa hi apareixen un grup de joves que estan a l’expectació de sentir la crida d’aquests primers compassos del toc de la cobla per a poder-hi deixar anar el seu cos al vol de la inspiració, exhibint l’alegria.

MARINERES

És una composició de danses del litoral Mediterrani, arranjades en un sol arabesc*, compostat per músiques i danses originals dels nostre folklore. En aquest ball s'ha intentat representar en un sol quadre mariner, diverses formes de festejar en diferents èpoques de la nostra història, viscudes per la gent dedicada a la tasca de la pesca i a la seva venda al mercat. Aquest ball consta de diferents parts:

Marinada.....0'39"

Contrapàs 2'22"

Ball de Nyacres 3'12"

Ball del mocador 1'41"

Tirabou 1'31"

Temps total..... 9'28"

Coreografiada per en Joan González Baqué.

LA TARANTEL·LA DEL ROSSELLÓ

En la recerca de músiques i danses del nostre País, es va localitzar en el Rosselló, la música d’un ball de pagès “ La Tarantel·la ” o “EL CIGALOT” . Va ser recollida i instrumentada per el grup “Tururut bonaigua” .

Respecte a la coreografia del ball, no s'ha trobat cap documentació que hi aportés indicis de quan i de quina manera era festejat. Es creu que pot ser una de les danses o músiques que a rel dels trobadors i mercaders, arribaren a la nostra geografia, i que els nadius l'adoptaren en les seves celebracions i festeigs.

Per tant, seguint el seu ritme musical, s'ha desenvolupat una coreografia en la què, amb seguretat no té cap relació amb la del seu origen desconegut, però manté la seva arrel folklòrica musical.

Coreografia d'en Joan González i Baqué.

MARIETA CISTELLERA

Amb l'afany de realitzar noves coreografies per a infants basades en la nostra cultura, s'ha escollit la popular i tradicional cançó catalana de "Marieta cistellera" orquestrada i cantada per el grup "Tururut Bonaigua", per poder convertir-la en una dansa.

S'ha intentat coreografiar-la donant-li tot el caire possible del nostre folklore sense apartar-nos gaire del contingut de les seves arrels.

El punt distintiu d'aquest ball és el fet que els dansaires ballen amb un cistell.

Coreografia d'en Joan González i Baqué.

LES MAJORALES (Ulldemolins- Priorat)

L'aire i el ritme de la jota, es dilueix a Catalunya, en les riberes de l'Ebre que confinen amb València i Aragó.

A Ulldemolins existeix un ball, amb el nom de Majorales (nom donat a les dones que tenien cura de l'altar de la Verge del Roser), que en la seva essència, no és res més que una jota. Tant la seva coreografia com la música són d'un caràcter viu i enlairat, tal i com correspon a les jotes.

Cal tenir en compte que la Confraria del Roser era una pervivència dels antics privilegis feudals.

Es ballava especialment, a la sortida de missa el dia de Pasqua Florida, per les Majorales del Culte de Sant Isidre.

LA CASCAVELLADA de Merola

De la població de Merola, municipi de Puig-reig (Berguedà) s'ha obtingut informació d'aquesta dansa que era ballada originalment durant les festes del Carnestoltes. Els balladors, nois i noies, duïen a les cames unes polaines omplertes de cascavells per tal de fer gatzara i disbauxa.

D'aquesta dansa se n'han reconegut diferents melodies anomenades "Ball de Cascavells", totes elles molt semblants, però de coreografies totalment diferents segons la comarca en què es ballen.

Coreografia d'en Joan González i Baqué.

7. Vestuari d'aquest tipus de dansa amb el suport d'algunes fotos.

El vestuari català el podríem diferenciar segons la comarca, l'època i segons la informació en la qual s'ha inspirat el dissenyador.

Seguidament he posat una llista de les peces de vestir generalitzades com el vestuari "típic català".

Dona:

- Faldilla normalment florejada
- Brusa blanca amb mànigues curtes o cos negre
- Ret negra al cap amb un llaç negre
- Mantellina* negra recollida a l'alçada del pit amb un afibllall*
- Mitenes* negres als braços
- Davantal negre amb acabats o arrodonits amb punta blanca
- Enagües* blanques
- "Pololos" o calçons*
- Mitges blanques
- Sabates negres o espadenyes
- Arracades

Si la dansa és senyorial , de saló o de les Corts , les noies van amb faldilles més llargues, blanques o de color i amb disseny comparatiu a les Corts europees o del temps del Feudalisme.

Nois:

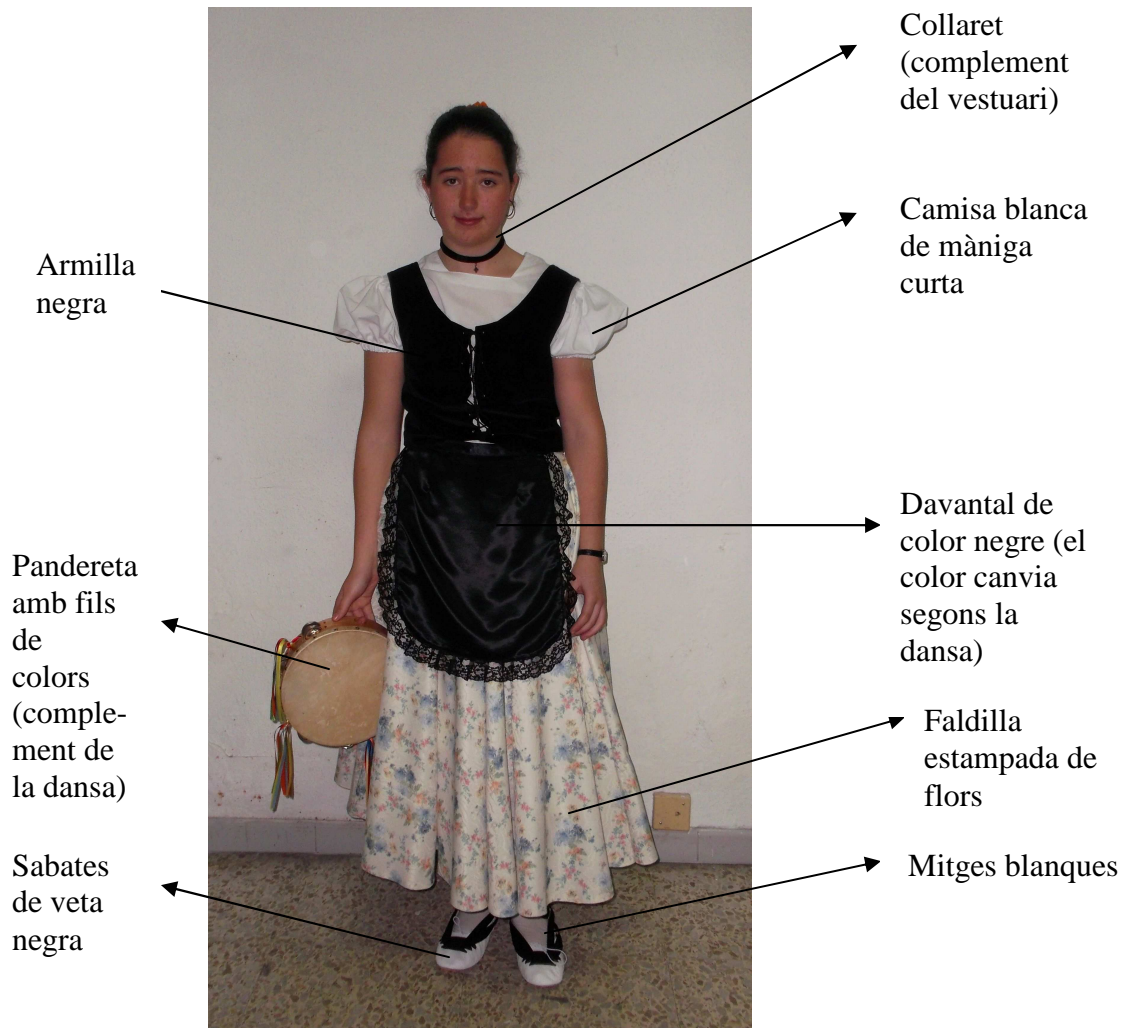
- Pantaló de vellut negre, beig o d'un altre color (fins sota genoll)
- Jaqueta del mateix color que els pantalons o armilla
- Camisa blanca
- Mitges blanques
- Xelina (llaç negre o blau) com a corbata
- Faixa normalment vermella o negra

- Barretina normalment vermella vorejada de ribet negre. (Però per exemple els de la plana de Vic solen anar amb la barretina de color lila).
- Espardenyes amb vetes negres o sabates negres
- Capa o gambeto* i capell* de copa
- Armilla i faixí

En cas de ser una dansa senyorial van vestits amb un pantaló i una americana normalment negra d'acord amb l'època.

A continuació per veure millor el vestuari específic d'aquestes danses, hi ha unes fotos on hi són assenyalades algunes d'aquestes peces. La primera foto ens representa dos traginers que ballen amb una hostalera, la segona foto representa un dels models de la dansa típica catalana (és el vestit que porten les noies en la dansa: "La Tarantel·la"), i en la tercera foto podem observar com devien anar vestits els mariners i pescadors.

Barretina (en aquest cas és de color blau perquè el ball fa referència al mar i a la pesca)

Jersei de ratlles blanques i blaves (per representar els mariners)

Camisa blanca de màniga curta

Mocador blau amb una línia blanca

“Can-can” o enagües (faldilla interior)

Sabates amb veta negra

Faldilla blava i llisa

8. Glossari

Afibllall: qualsevol objecte (conjunt de botó i baga, sivella, etc.) que serveix per a cordar o cenyir una peça de vestir.

Arabesc: Línia imaginària que en una obra artística uneix els diversos punts vitals de la composició.

Calçons: Pantalons amples que duïen els pagesos mallorquins fins a mitjan segle XIX i que arribaven fins més avall del genoll.

Capell: peça de vestir que serveix per a cobrir el cap, consistent en un casquet més o menys alt amb una vora d'una amplada variable tot al voltant; barret.

Empenya: part superior del peu, però la gent sol utilitzar la paraula castellana "empeine".

Enagües: peça de vestir interior femenina consistent en una faldilla de roba blanca. Els membres de l'esbart solem utilitzar el terme "can-can" per referir-nos a les enagües.

Gambeto: Capot llarg fins a mitja cama, sense valona i amb mànigues reals o simulades, que duïen els homes a l'hivern els dies de festa i que encara és usat en certs balls i certes cerimònies oficials arcaiques.

Jota: és un ball cantat popular, de parelles, de caràcter viu i ritme ternari.

Mantellina: peça de roba fina que porten les dones per a cobrir-se el cap i l'esquena.

Mitena: és una peça de vestir que es col·loca als braços, és semblant a un guant llarg però sense dits i sovint és de color negre.

Parado: és el nom que reben els balls més antics de Mallorca.

Per fer referència a la cinquena posició dels peus es sol utilitzar el terme "quinta".

TREBALL DE CAMP

9. Crònica d'un assaig

Els dansaires de l'esbart de Cassà es reuneixen cada dimecres de dos quarts de sis a les set de la tarda per assajar al gimnàs de l'escola CEIP Puig D'Arques .

El passat dimecres 9 de juliol del 2014 el primer en arribar a l'assaig va ser l'entrenador, en Joan González. Les següents en arribar van ser l'Estel i la Jordina Dilmer, passats uns pocs minuts van arribar l'Alba Mitjavila i la Núria Rabugent, després la Cristina Lleal i la Maria Triola i passats cinc minuts de dos quarts de sis va arribar l'Abel Vilà.

A les 17:40 en Joan ens va cridar i ens va reunir per explicar-nos una mica que és el que faríem a l'actuació que teníem programada pel dissabte 19 de juliol al geriàtric de Cassà. En Joan ens va dir que hauríem de fer uns balls més fàcils que ja havíem ballat quan érem més petits perquè molts balladors no podien participar en aquesta actuació perquè estaven de vacances. Mentre en Joan ens estava explicant tot això, va arribar en Martí Crous. I en Joan li va explicar en un moment a en Martí el que havíem dit. Aquesta mini reunió va finalitzar a les 17:55.

Un cop vam saber quines danses ballaríem a l'actuació del geriàtric ens vam posar a practicar-les.

Primer vam començar amb una de les danses noves: *Les Majorales*. Aquesta dansa només la van ballar dues parelles: la Núria amb l'Alba, i l'Estel amb la Cristina. Van ballar una vegada *Les Majorales*, després en Joan va comentar alguns errors que havia vist i va aclarir alguns dubtes que l'Estel i la Núria tenien, i tot seguit la van tornar a ballar.

A continuació, de les 18:10 a 18:21, van assajar *la Bolangera de la Vajol*, aquest ball el varen ballar tres parelles (Martí i Núria, Maria i Cristina, Abel i Estel), però abans de començar a ballar-la varen fer un repàs de totes les figures i passos

del ball perquè en Martí Crous no havia ballat mai aquesta dansa; per això l'entrenador i la resta dels balladors li varen ensenyar els passos i les figures del ball. I després ja la van ballar tota seguida amb la música.

La tercera dansa que varen assajar, des de les 18:22 a les 18:27, va ser una dansa nova: *La Cascavellada de Merola*. Aquesta dansa només la varen ballar una parella: l'Alba i la Núria. I només la varen passar una vegada directament amb la música, perquè ja se la sabien molt bé.

A les 18:28 varen assajar *Marieta cistellera*. Per aquest ball es necessiten dos nois i quatre noies que varen ser els següents: Abel, Martí, Estel, Cristina, Maria i Alba. Les noies no tenien gaires problemes en aquesta dansa perquè ja l'havien ballat molts cops, però per els dos nois era la primera vegada que la ballaven i per tant en Joan els va haver d'ensenyar tots els passos detingudament. I després el varen ballar dos cops més.

A les 18:43, ja per acabar, varen tornar a passar un cop més *Les Majorales*.

Finalment quan només faltaven 12 minuts per les set de la tarda, l'entrenador va deixar descansar als balladors i aquests varen endreçar les sabates, les faldilles i varen tancar el mirall del gimnàs.

Jo penso que els assaigs són molt importants perquè a partir d'aquests podem aprendre bé els passos per després poder ballar amb més facilitat i fluïdesa els balls en les actuacions que fem.

10. Crònica de l'actuació de l'Esbart de Cassà al geriàtric

El passat dissabte 19 de juliol del 2014 l'esbart dansaire de Cassà de la Selva va fer una actuació de cinc danses i dues sardanes al geriàtric de Cassà a les quatre de la tarda.

Malauradament en aquesta actuació només hi varen poder participar sis balladors que varen ser els següents: Lídia Sitjas, Estel Dilmer, Martí Crous, Jordina Dilmer, Núria Rabugent i Alba Mitjavila.

Els balladors vàrem arribar a l'hospital a les tres de la tarda, però tot i que encara faltava una hora per començar a ballar vam tenir alguns problemes i obstacles d'última hora. Un dels problemes va ser que una dansaire no va poder venir a ballar perquè estava malalta i això va comportar un canvi de les distribucions i col·locacions de la resta dels dansaires per poder ballar totes les danses que teníem programades per aquesta actuació. Per tant vam haver de assajar ràpidament totes les danses amb les modificacions que ens va marcar l'entrenador. Després d'aquest assaig ens vam adonar de que hi havia un altre obstacle, el geriàtric no disposava de cap equip de música. Però per sort el pare d'uns dels balladors de l'esbart va poder anar a casa seva, agafar un radio cassette i el va portar a l'hospital, on el varen connectar amb un cable a un altaveu. I un altre problema que vàrem trobar va ser que a l'espai on havíem de ballar hi havia un arbre molt gran que estava en un lloc on ens molestava una mica per poder-nos moure amb facilitat i llibertat, i a més a més a un metre de l'arbre hi havia un fanal.

Mentre intentaven solucionar tots els problemes les cuidadores ja anaven ajudant als avis a col·locar-se a les cadires per poder veure l'actuació de l'esbart des de la primera fila.

Un cop varen solucionar els problemes, ens vam començar a vestir amb el vestuari de les danses que ballaríem.

L'actuació va començar amb una mica de retard, però tot i això els residents estaven molts contents i alguns ja començaven a picar de mans i a cridar perquè els dansaires sortissin a ballar.

A les 16: 22 vam sortir de la sala on ens vàrem vestir. Un cop l'entrenador va acabar de presentar i explicar la primera dansa, *Marieta cistellera*, els dansaires vam sortir una mica nerviosos a ballar.

En el primer ball també vam tenir un petit inconvenient: a la meitat del ball la música no va sonar gaire fort perquè el cable que connectava el radio cassette amb l'altaveu es va desconnectar, però els dansaires vam continuar ballar com si no passés res i passats uns segons ja ho van solucionar i vàrem poder acabar la primera dansa bé.

Acabada aquesta dansa ens vàrem canviar la flor que les noies portàvem al cap i vàrem deixar els cistells, mentrestant en Joan ja va presentar la següent dansa: *La Bolangera de la Vajol* de 2,27 minuts. Aquesta dansa la vàrem poder ballar tots els balladors, que érem tres parelles: Núria i Alba, Estel i Jordina, Martí i Lídia. En aquesta dansa només vàrem fer dos errors insignificants, que vàrem amagar fàcilment.

Un cop finalitzada la segona dansa les quatre noies que ballàvem la següent ens vàrem posar un davantal blanc i un ponxo; mentre en Joan ja explicava la següent dansa: *Les Majorales de Ulldemolins*. Cal dir que aquesta dansa la vàrem estrenar en aquesta actuació, encara no l'havíem ballat mai a fora del gimnàs on assagem. En aquest ball de 1,47 minuts jo em vaig equivocar varies vegades perquè en realitat aquesta dansa jo no l'havia de ballar, sinó que l'havia d'haver ballat la dansaire malalta.

Tot seguit ens vam treure el davantal i vaig poder descansar una mica perquè la quarta dansa: *La Cascavellada de Merola* només la ballava una parella de noies,

l'Alba i la Núria. Aquest ball de 2,36 minuts també s'estrenava per primer cop fora dels assaigs.

Abans de ballar la cinquena dansa vam tornar a agafar els cistells perquè *La Festa de la Cirera* es balla amb cistells. Aquest ball té una durada de 2,59 minuts. Vam ballar *La Festa de la Cirera* al final perquè és una dansa més alegre i viva.

Després de ballar l'última dansa, els dansaires vam ballar una sardana de quatre tirades (dos curts i dos llargs). I per acabar l'actuació vam fer una sardana de germanor: *Baixant de la font del gat*, en la qual s'hi varen afegir els residents més animats, algunes cuidadores, fills o parents dels residents, pares dels dansaires,...

Jo penso que aquest moment quan tots estàvem ballant la sardana de germanor, va ser el millor de tota l'actuació perquè vam poder fer ballar als més grans i els vàrem treure més d'un somriure als llavis.

Finalment a les cinc de la tarda l'hospital va servir el berenar per als residents i per agrair a l'esbart també va servir berenar als dansaires.

Cada any l'esbart de Cassà de la Selva va a ballar un parell de vegades, per Nadal i a l'estiu, al geriàtric de Cassà. És una de les activitats més esperades pels avis i àvies, sempre que hi anem a ballar estan contents i penso que és molt important que tothom pugui estar feliç i entretingut. I a més a més jo també estic contenta com veig els avis somrient, cantant i fins i tot ballant. És un acte social molt bonic, espero que sempre sigui així.

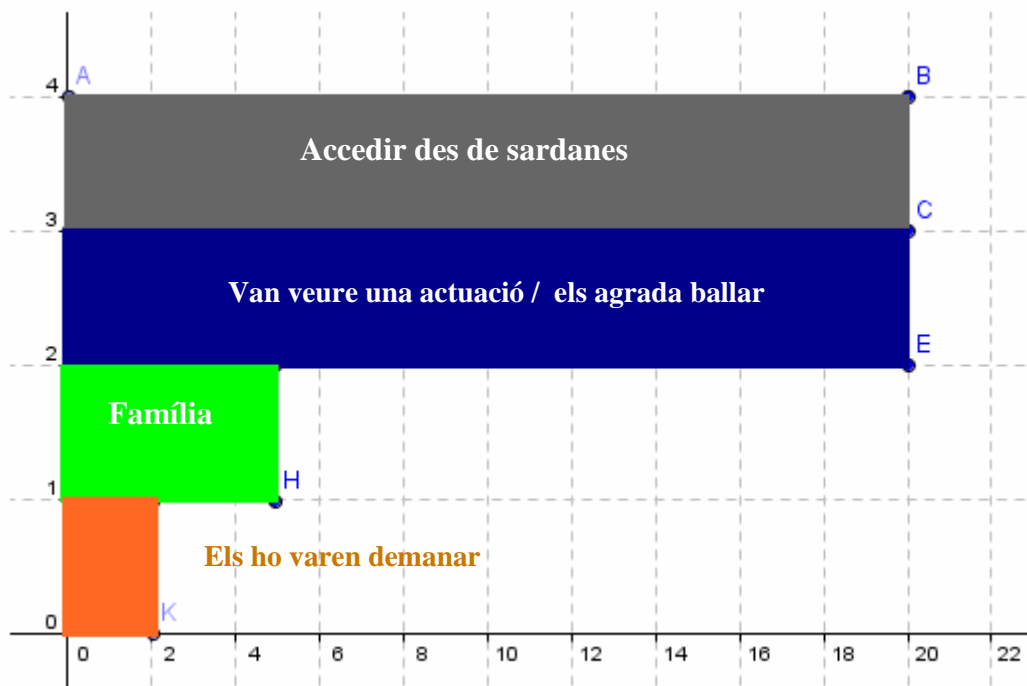
11. Anàlisi de les enquestes dels balladors i exballadors

Com es pot veure aquestes enquestes són de preguntes personals i d'opinió, excepte la pregunta número tres que és més específica perquè es refereix als elements tècnics de la dansa tradicional catalana. En total he aconseguit recollir quaranta-set enquestes contestades.

A la primera pregunta (*Per quin motiu vas decidir ballar a l'esbart?*) més o menys la meitat (20 persones que és un 42,6 %) ha contestat que ha accedit al món de la dansa tradicional perquè abans formava part d'alguna de les colles sardanistes de Cassà; els que han donat aquesta resposta tenen entre 18 i 39 anys.

Una altra resposta que podem trobar molt repetida és la següent: perquè vaig veure una actuació i em va agradar o perquè m'agrada ballar. Trobem vint persones que han donat aquesta resposta (42,6 %) i aquests tenen entre onze i quaranta-cinc anys, però la majoria d'aquests tenen entre onze i setze anys.

Hi ha cinc persones (10,64 %) que ha posat que el seu motiu va ser perquè tenien germans que ja feia temps que ballaven a l'esbart, o bé per tradició familiar; les persones que han contestat amb aquesta resposta tenen entre onze i vint-i-vuit anys.

I com a última resposta de la primera pregunta trobem dues persones (4,26%) que han accedit a la dansa perquè algú els ho va demanar. Aquestes dues persones tenen dotze i setze anys.

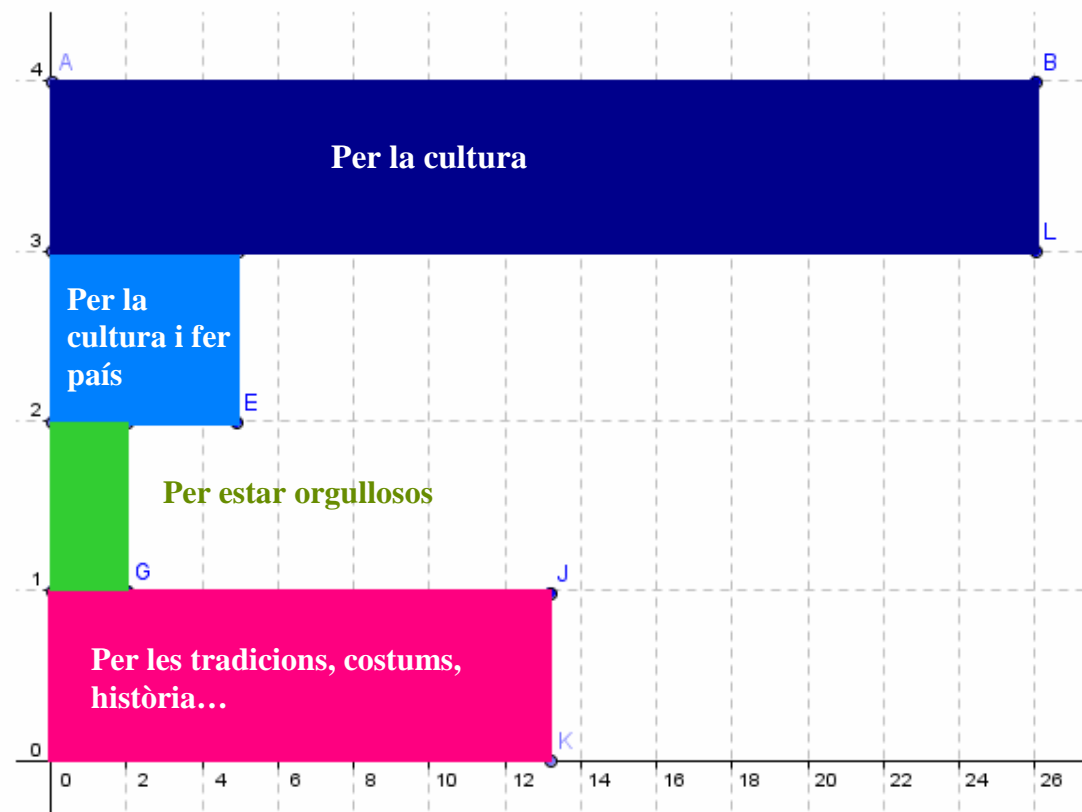
A la segona pregunta (*Creus que les danses tradicionals són importants per al folklore d'un país que tingui dansa pròpia? I les danses tradicionals catalanes són importants per nosaltres que som catalans? Explica la teva opinió*) tothom ha contestat afirmativament a les dues preguntes, excepte un nen d'onze anys que pensa que les danses tradicionals no són importants perquè hi ha altres coses més importants. Personalment penso que aquest nen opina això perquè ha crescut en una època en què la societat no valora prou la cultura i el folklore d'un país, sinó que només es valoren les coses noves, com les tecnologies, els esports nous,... Però potser quan aquest nen d'onze anys creixi una mica més s'adonarà que les tradicions, els costums i tota la cultura en general és important per un país.

La majoria de la gent, concretament vint-i-sis persones (55,32%) ha contestat que les danses tradicionals són importants per mantenir la cultura.

Després trobem cinc persones (10,64%) que pensen que les danses tradicionals catalanes són importants perquè formen part de la cultura i fan país.

Una altra resposta que podem trobar és la que les danses tradicionals catalanes ens fan sentir orgullosos de formar part d'aquest país; així han contestat dues persones, una d'onze anys i l'altre de vint-i-vuit.

La resta de persones, que en total són tretze (27,66%), ha contestat que la dansa tradicional és important per mantenir les tradicions, els costums, l'història, el folklore, per fer país, etc.

A la tercera pregunta (*Quin és l'element tècnic que et sembla més complicat?*) la majoria, concretament 31 persones que és el 65,96 %, ha posat que el punt tècnic més complicat és el punt de morisca. Jo també crec que el punt de morisca és un dels més complicats a l'hora de ballar perquè has de saltar amunt amb una cama ben estirada cap endavant i l'altra cap enrere apunt de tocar el cul, i a més a més has de marcar amb força l'empenya i procurar que el dit gros del peu del davant assenyali el terra de l'escenari. Fer tot això seguit i diverses vegades repetides costa força.

Tres persones (6,38%) han marcat el punt de ball pla, tres persones més han posat tots els passos (ja sigui perquè no se'ls dona gaire bé la dansa o bé perquè acaben de començar a ballar a l'esbart de Cassà); tres persones més no han marcat cap element tècnic perquè ja fa anys que han deixat el món de la dansa enrere i no se'n recorden.

Els punts que la gent ha marcat menys són els següents: el punt de costat (només una persona), el punt de punta i taló (una persona) i el punt de galop (dues persones).

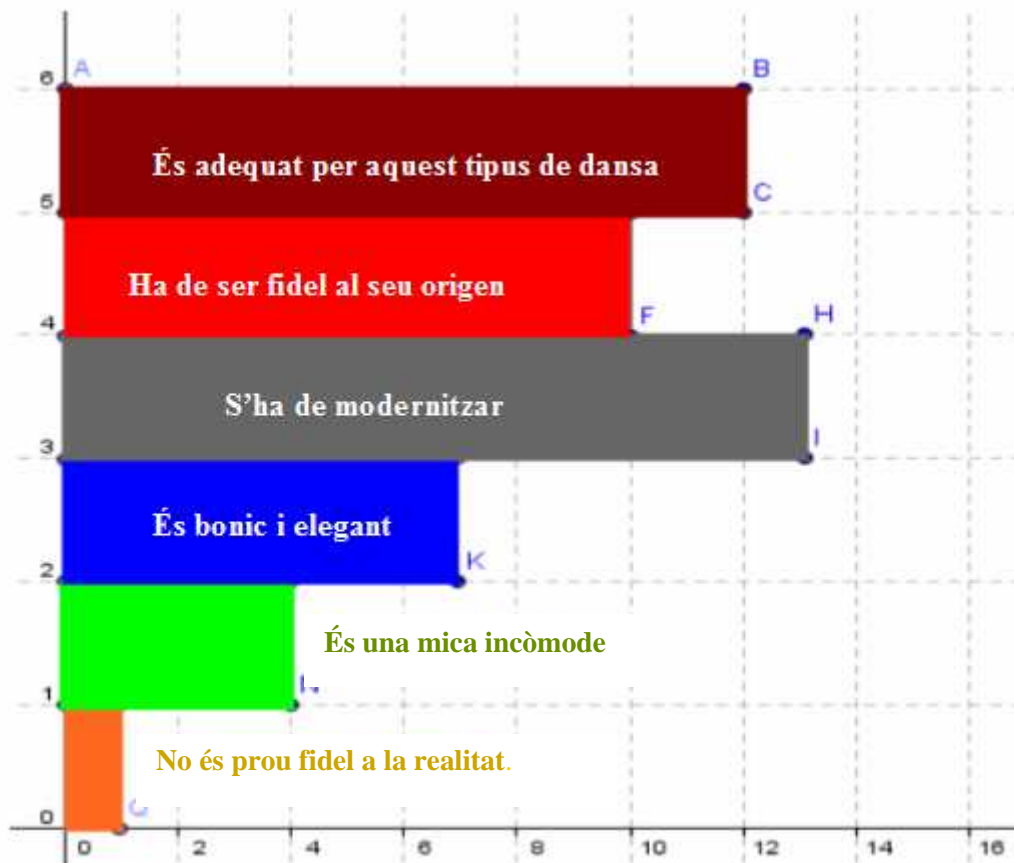
Només trobem dues persones que hagin posat que no hi ha cap element tècnic difícil perquè tot és qüestió de treballar-ho. I una persona ha posat “altres” perquè no se’n recordava de com es deia el pas que li costava més.

A la quarta pregunta (*Què penses sobre el vestuari d'aquestes danses?*) hi ha diverses respostes. Dotze persones (25,53%) han contestat que aquest vestuari és l'adequat per representar el tipus de dansa d'aquella època; deu persones (21,28%) han contestat que el vestuari ha de ser fidel a les seves arrels històriques, i tretze persones (27,66%) defensa la proposta de modernitzar el vestuari.

Una altra resposta que trobem en set casos (14,9%) és la que diuen que aquest vestuari és bonic i elegant, però hi ha 4 casos (8,51%) que a més de dir que és bonic pensen que és una mica incòmode.

I només he trobat una sola persona que pensa que el vestuari dels esbarts és bonic però a vegades no és prou fidel a la realitat.

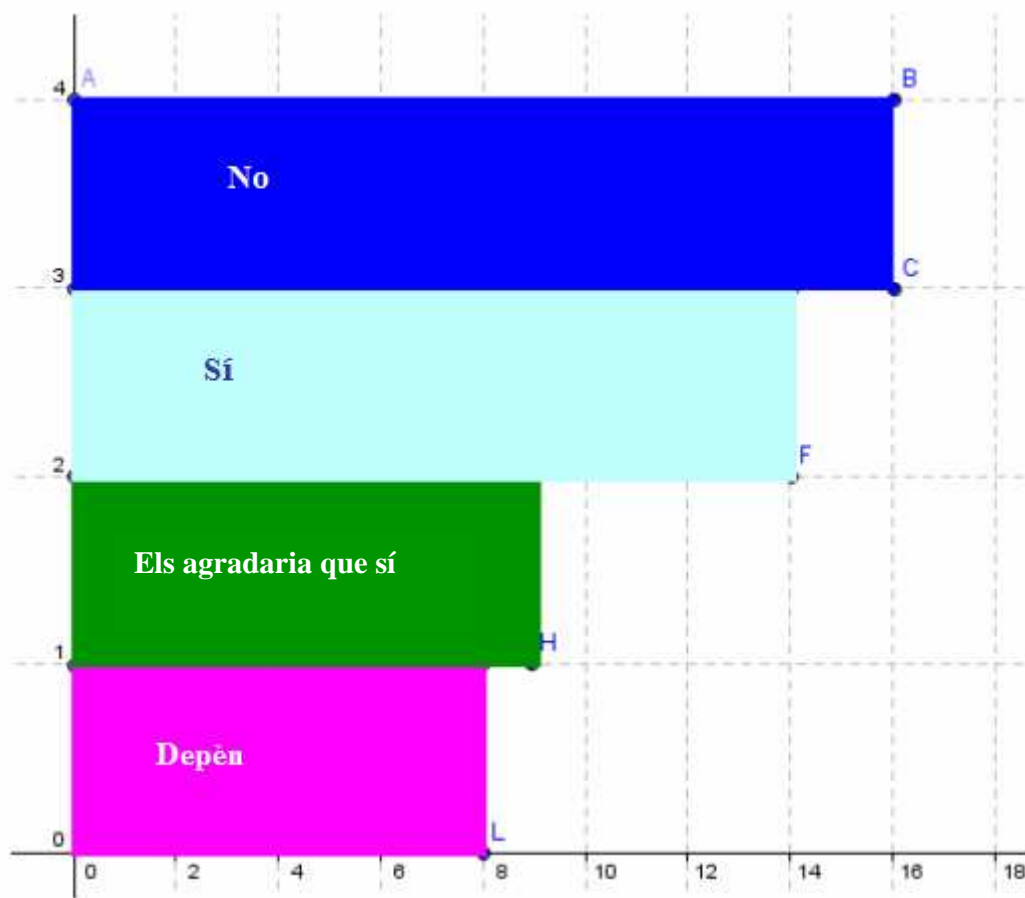

A la cinquena pregunta (*Creus que aquest tipus de dansa es seguirà ballant en el futur? Per què?*) la resposta més repetida, concretament la que trobem en setze casos (34,04%), ha estat que no es seguirà ballant perquè cada cop hi ha menys gent, sobretot joves, interessats en les tradicions; la majoria dels que han contestat amb aquesta resposta tenen entre onze i quinze anys. Però per contra hi ha catorze persones (29,79%) que creuen que sí es seguirà ballant la dansa tradicional perquè sempre hi haurà gent que estigui disposada a tirar endavant els

esbarts per no perdre aquesta part de la cultura catalana. La majoria dels que creuen que es seguirà ballant tenen entre 24 i 31 anys.

Després trobem nou persones que no saben ben bé que és el que passarà amb aquestes danses però que els agradaria pensar que es continuaran ballant i ensenyant.

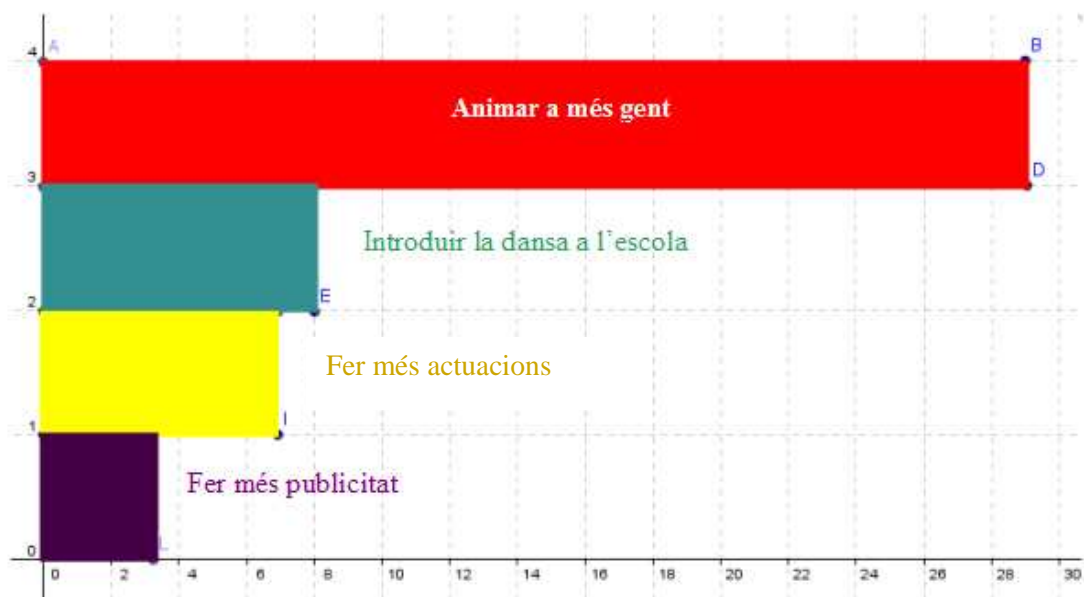
I la resta, vuit persones (17,02%), pensa que això depèn dels joves i de la gent en general; sempre que hi hagi gent disposada a ballar es continuarà ballant, però si no hi ha gent es perdran.

A la sisena pregunta (*Què hauríem de fer perquè aquestes danses no es perdessin? I per tal que es continuessin ballant?*) la majoria de la gent, 29 persones (61,7%), ha contestat que la solució perquè aquestes danses no es perdin i es continuïn ballant és animar a més gent, sobretot joves i nens.

La segona resposta més repetida correspon a fomentar les danses tradicionals al sistema educatiu de les escoles, aquesta resposta la trobem en vuit persones (17,02%).

Una altra de les propostes que té un 15,96% és la de ballar en més exhibicions i actuacions arreu de Catalunya i fins i tot es podria ballar a fora del territori català. I l'última resposta que trobem a aquesta pregunta és la de fer més publicitat per poder atraure més gent (5,32%).

A l'última pregunta (*Quina dansa és la que més t'agrada de les que hem treballat a l'esbart? Per què?*) hi han hagut moltes danses diferents i sis persones han posat més d'una dansa; perquè en realitat penso que no és gaire fàcil escollir només una sola dansa.

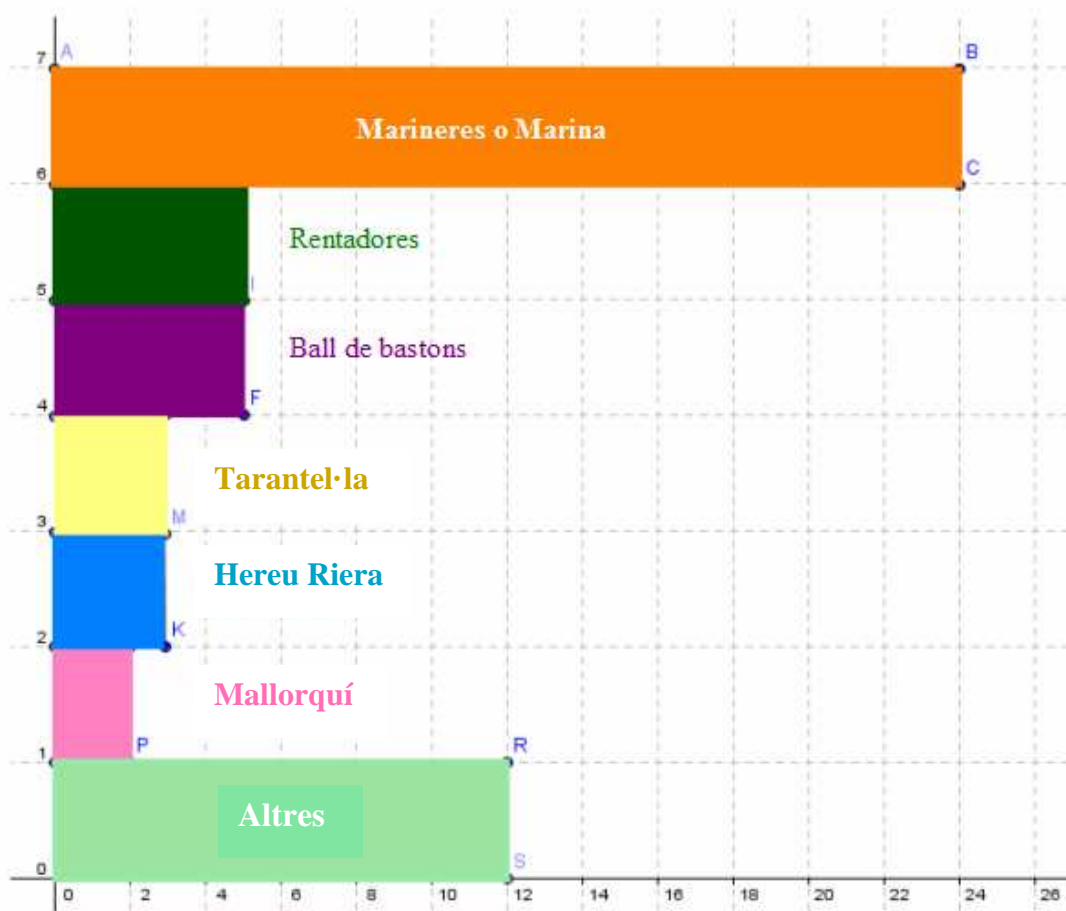
La dansa que trobem més vegades repetida és “Marina o Marineres” amb un total de 24 casos (44,45%), perquè és una dansa dinàmica, alegre amb diverses parts i en aquest ball hi poden participar tots els membres de l'esbart.

La següent dansa que trobem més vegades és “Rentadores” juntament amb “el ball de bastons”; cada dansa l'ha escollit cinc persones (9,26%).

Després trobem “la Tarantella” i “l'Hereu Riera” que han sigut escollides per tres persones cada una (5,56%).

En dos casos (3,7%) ha sigut escollida una de les danses noves de l'esbart actual de Cassà: “ Ses illes o el Mallorquí”.

La resta de danses que trobem a les enquestes només tenen un sol vot. Aquestes danses són: “Divertiments”, “Carnaval”, “Ball de cintes”, “Prado de Valldemossa” “Boleros valencians”, “l'Espanyolet”, ”Gitanes”, “Canó de Palamós”, “Disfressada”, “Cascavells”, “Bolanger” i “la Farandola”.

12. Anàlisi de les enquestes dels entrenadors

Les enquestes fetes pels entrenadors també són d'opinió i de fets personals.

Els dos entrenadors que han contestat aquestes enquestes són: l'Esteve Puig i Planella, i en Joan Gonzàlez i Baqué.

L'Esteve Puig és un home de 66 anys. Ell va crear les colles sardanistes de Cassà de la Selva a l'any 1984 i va crear l'esbart dansaire l'any 1992; va deixar-ho tot al 1995. En Joan Gonzàlez i Baqué és l'entrenador actual de l'esbart dansaire de Cassà; va néixer el 13 de maig del 1936 i abans de ser entrenador de l'esbart de Cassà ha tingut una llarga trajectòria per el món de la dansa tradicional.

A la primera pregunta (*Quan vas començar a ballar danses catalanes en un esbart ? I quin va ser el motiu?*) en Joan ens explica que va començar als sis anys a l'Esbart Sant Martí fins que va assolir la seva direcció. El seu motiu va ser per fer una activitat de dansa en el centre Cultural de Sant Martí del Clot. En el cas de l'Esteve trobem una resposta ben diferent. L'Esteve no va ballar mai en un esbart, ell va crear, organitzar i entrenar el de Cassà.

A la segona pregunta (*En quants i quins esbarts has col·laborat com a ballador ? I com a entrenador?*) en Joan ha respost que ha ballat en dos esbarts (Esbart Sant Martí i l'esbart Verdager) i com entrenador ha estat en dotze esbarts.

L'Esteve, com ja ens diu a la primera pregunta, no ha ballat en cap esbart. L'Esteve ha entrenat l'esbart de Cassà dins de les colles sardanistes i després van col·laborar amb l'esbart de Torroella de Montgrí i el de Fontcoberta.

A la tercera pregunta (*Amb tots els anys que vas ballar, amb quina experiència et quedés?*) en Joan ens diu que es queda amb tot l'esforç realitzat i amb la satisfacció per haver contribuït a mantenir i divulgar la dansa tradicional catalana.

L'Esteve ens explica que tirar endavant l'esbart va ser interessant per compartir experiències i responsabilitats i va fer bons amics, i ho troba més interessant quan contribueix a fer país.

A la quarta pregunta (*Aproximadament, quants balls has coreografiat? I quin és el procés que segueixes perquè els balladors puguin estrenar una dansa nova ?*) en Joan diu que ha coreografiat uns 35 balls i el procés que segueix és el següent: ensenya els passos i la coreografia pensada, estudiada prèviament i adaptada al tema musical. Ens explica que primer s'ha d'aconseguir la música i enregistrar-la. Si coneix la procedència de la dansa busca la documentació de l'origen i treballa sobre aquesta. Però si no es coneix la procedència coreografia la dansa amb els seus coneixements.

L'Esteve ens diu que ell ha coreografiat set o vuit danses. Per fer-ho buscava persones d'altres esbarts perquè l'ajudessin. Ens explica que en una ocasió juntament amb els dansaires de Torroella de Montgrí, varen fer venir un professor de Barcelona perquè els ensenyés dues o tres danses durant quatre dissabtes i després els assajaven ells sols. Per tant, ell sol no feia les coreografies dels balls.

A la cinquena pregunta (*Actualment, quantes hores setmanals dediques a les danses de l'esbart? T'has plantejat mai deixar de ballar? Per què?*) en Joan ens diu que ara només disposa d'una hora i mitja per l'esbart, i ens explica que mai s'ha plantejat deixar de ballar perquè desitja continuar per fer veure el goig de les representacions en els dansaires i que aquests quan siguin grans recordin els moments dedicats a la dansa.

L'Esteve ara no dedica cap hora a l'esbart, però quan portava ell l'esbart assajaven dues hores a la setmana i ho complementaven amb l'assaig de sardanes. L'Esteve va deixar de portar l'esbart quan es va adonar que la iniciativa del jovent el sobrepassava. I va decidir deixar-los que s'obrissin sols i deixar-los que continuessin

amb els seus errors i encerts. A més ens diu que aquest va ser un fet molt difícil per ell com a creador de l'esbart. Però que està molt content d'haver creat aquest esbart.

A la sisena pregunta (*Et sembla difícil gestionar i tirar endavant un esbart? Quins inconvenients hi trobes? I quins avantatges?*) en Joan ens explica que primer s'ha de tenir un grup entusiasmats amb dedicació i ganes d'aprendre. Ens diu que tot són inconvenients i avantatges i que gestionar un esbart no és difícil, però tot està lligat amb els recursos econòmics per el vestuari, els viatges, instruments...

L'Esteve diu que no és més difícil que altres grups, i ens explica que un dels inconvenients que hi ha és que si no ho fas amb il·lusió no va bé res, i un dels avantatges és transmetre a l'espectador de la dansa les ganes de viure-la i de participar-hi.

A la setena pregunta (*Quant temps fa que dirigeixes l'esbart de Cassà? Per què vas decidir portar aquest esbart?*) en Joan ha respost que fa cinc anys que el porta i va decidir portar aquest esbart perquè viu a Sant Antoni de Calonge i li va fer il·lusió.

L'Esteve va portar aquest esbart durant tres anys. Ell va decidir crear l'esbart perquè va veure que tenia balladors de sardanes aptes per fer-ho, i a més l'esbart complementava els assajos de sardanes.

A la vuitena pregunta (*Creus que l'Esbart dansaire de Cassà és un esbart amb un bon potencial?*) en Joan ens explica que quan va agafar aquest esbart, amb el Cos de Dansa i amb l'esbart infantil, es va adonar que els grans tenien un bon nivell artístic però al cap d'un any es van donar de baixa molts dansaires de la colla dels grans per motius personals i per tenir els estudis fora del poble; així va ser com després només es va dedicar als infants.

L'Esteve ha respost que actualment desconeix la situació de l'esbart i per això creu que no pot opinar.

A la novena pregunta (*Què penses sobre els esbarts actuals? Què és el que més t'agrada dels esbarts?*) veiem que en Joan pensa que tots els esbarts de Catalunya tenen el mateix objectiu: cuidar d'ampliar la formació dels infants i en el cas del Cos de Dansa representar amb la millor qualitat les nostres arrels a través de la dansa tradicional, encara que no tots els esbarts han aconseguit un nivell alt.

L'Esteve pensa que els esbarts són part de la nostra cultura i per això no els podem perdre. I pensa que els esbarts compleixen una funció social pel jovent en treballar en equip, en saber tolerar...

A la desena pregunta (*Què creus que passarà amb aquestes danses, d'aquí a 50 anys?*) en Joan opina que aquestes danses no decauran sempre que estiguin subvencionades per les Institucions Culturals dels pobles i mentre hi hagi gent dedicada a ensenyar i a coreografiar noves danses.

L'Esteve espera que es continuïn representant, que se n'hagin creat de noves, o que s'hagin actualitzat pel moment en què es viu.

A la onzena pregunta (*Per què creus que aquestes danses són importants? Tenen relació amb les estacions de l'any o amb els esdeveniments socials,...?*) en Joan ens diu que les danses són importants perquè són una part cultural del poble i de l'ensenyament dels infants. Diu que totes les danses tenen una relació cultural amb els esdeveniments socials o amb les estacions de l'any, ja siguin danses del mar, de muntanya o de ciutat.

L'Esteve creu que aquestes danses són molt importants perquè pensa que són una viva representació del dia a dia, exagerant els costums, exposant vivències amoroses, o teatralitzant la vida quotidiana.

A l'última pregunta (*Creus que les danses tradicionals són importants per al folklore d'un país que tingui dansa pròpia? I les danses tradicionals catalanes són importants per nosaltres que som catalans? Explica la teva opinió.*) en Joan ens explica que en els festivals internacionals ha vist que tots els països hi aporten molta dedicació. Per ell, les danses catalanes són importants perquè cada dansa, cançó o música representa alguns dels fets dels nostres avantpassats.

L'Esteve pensa que les danses tradicionals formen part de la nostra cultura i diu: “un país sense cultura, no és país.”

13. Els diferents passos de *la Tarantel·la* de l'esbart dansaire de Cassà (vídeo)

A continuació trobareu escrits i numerats els diferents passos que trobem a la Tarantel·la (del vídeo). Els passos estan numerats amb els mateixos números que les vinyetes de l'esquema dels dibuixos d'aquesta dansa. Com podeu veure a l'esquema de la coreografia hi ha unes rodones blanques i unes de negres. Les rodones blanques són la referència de les noies i les rodones negres són la dels nois.

0. Els dansaires formen dues files, una al davant de l'altra quedant cada fila a un extrem superior de l'escenari.

(Per entendre millor tota la coreografia del ball posarem el nom de la fila 1 a la fila de la dreta on hi ha: l'Alba, la Maria, l'Elies, la Lídia, l'Arnau i l'Estel; i la fila 2 serà la fila de l'esquerra en la què hi ha la Núria, en Joan Rovira, la Jordina, en Joan Pérez i la Cristina.)

- 1.** Les dues files avancen cap endavant, la fila número 2 passa per davant de l'altra i les dues files baixen cap a la part inferior de l'escenari i van avançant de forma circular fins a la part superior.
- 2.** Al arribar a la part superior de l'escenari les dues files baixen ordenadament de manera que cada dansaire va al costat d'un dansaire de l'altra fila.
- 3 al 7.** Quan els balladors tornen arribar a la part superior de l'escenari, es van intercalant les dues files fins a formar una sola fila.
- 8.** Tot seguit els dansaires s'esperen puntejant i saltant al compàs de la música i després veiem que els dansaires que formaven la fila 1 fan dues passes a la dreta i els de la fila 2 fan dues passes a l'esquerra.
- 9.** Els de la fila 1 fan quatre passes cap a l'esquerra i els de la fila 2 cap a la dreta.
- 10.** Tornen a fer quatre passes però ara cada fila a l'altre sentit.
- 11.** Tots fan dues passes cap al centre de l'escenari.
- 12.** Es tornen a trobar tots en una sola fila. Després els que formaven la fila 1 piquen la pandereta quatre vegades començant cap a la dreta i acaben girant-

se cap a l'esquerra, mentre els que formaven la fila 2 ho fan igual però a l'invers, és a dir comencen a picar la pandereta cap a l'esquerra i acaben girats cap a la dreta.

- 13.** Les dues files es separen allunyant-se del centre d'esquenes, els dansaires fan mitja volta (amb la pandereta avall).
- 14.** Tot seguit tornen a pujar les panderetes, les dues files es creuen (en el moment en què els dansaires estant tots a la part central de l'escenari formant una sola fila baixen les panderetes avall); un cop s'han creuat tornen a donar mitja volta amb la pandereta avall.
- 15.** Tornen a creuar-se com abans, quan arriben als dos costats fan una volta de 270 graus cap amunt.
- 16.** A continuació les dues files pugen cap a la part superior de l'escenari i tornen a baixar de forma circular.
- 17.** Un cop els dansaires tornen a estar separats amb les files i mirant cap al centre donen una volta mentre baixen el braç on tenen la pandereta i avancen cap a la part central.
- 18.** Cada ballador fa una volta amb el company que té al davant.
- 19.** Tots els dansaires s'agafen per la cintura tot formant una sola fila que sembla un ventall; amb unes vint-i-dos passes el ventall va rodant cap a la dreta.
- 20.** Seguidament els dansaires es deixen anar i s'obren cap a fora formant una rotllana.
- 21.** En aquesta rotllana els dansaires fan quatre passes cap a la dreta mantenint la direcció del cos cap al centre de la rotllana.
- 22.** I quatre cap a l'esquerra també mantenint la direcció del cos cap al centre de la rotllana.

23. Els balladors es col·loquen de costat, és a dir, mirant al company del seu davant tot abaixant una mica el cos i fan quatre passes cap a la dreta.
24. Els dansaires amb la mateixa postura anterior fan quatre passes cap a l'esquerra.
25. Després els dansaires trenquen la rotllana formant un altre cop dues files horitzontals, una al davant i l'altra al seu darrere.
26. Els balladors aguanten el mateix pas saltat sis vegades fins que aixequen el peu esquerre cap enrere i el peu dret endavant.
27. Tots tiren sis passes curtes cap enrere.
28. La fila del davant es gira mirant la fila del darrere.
- 29 i 30. Ara quan tornen estar les dues files encarades es creuen dues vegades fent mitja volta als costats de l'escenari i baixant les panderetes al centre.
31. Però a la tercera vegada quan arriben al centre cada dansaire es para un instant.
32. Tot seguit cada dansaire fa una volta i mitja amb el seu company del davant.
33. Després es tornen a formar les dues files que van avançant de forma circular i cadascuna segueix la seva trajectòria (una cap a la part superior de l'escenari i l'altra cap a la part inferior).
34. Fan una volta, una fila baixa de l'extrem superior dret i l'altra fila puja de l'extrem inferior esquerre.
35. Per tant les dues files es troben de costat, però es separen formant un cercle.
36. Després d'una altra volta es tornen a creuar però des dels altres extrems, és a dir, una fila baixa de l'extrem superior esquerre i l'altra fila puja de l'extrem inferior dret.

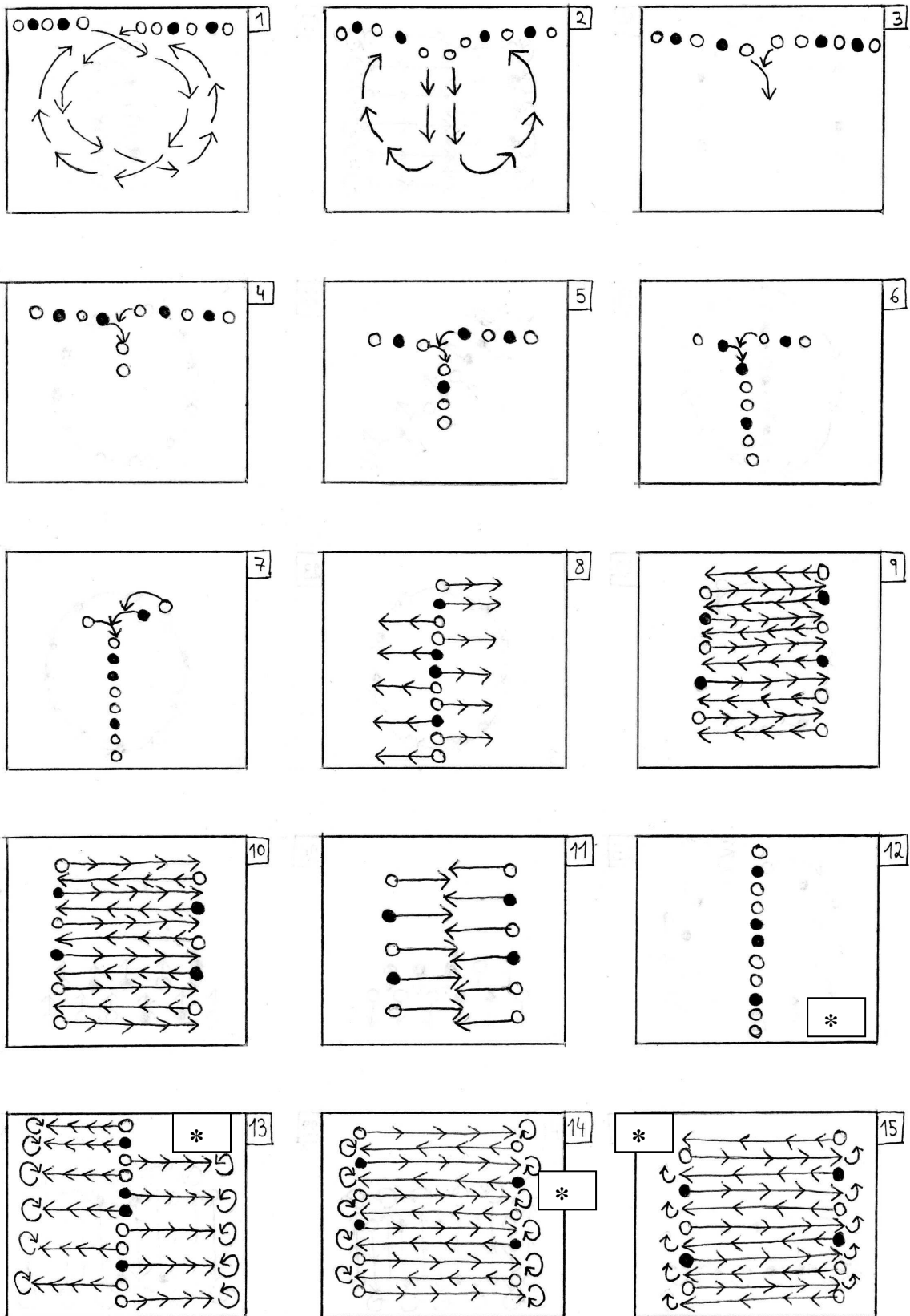
- 37.** Així les dues files es troben de costat, però es tornen a separar formant com un cercle.
- 38 i 39.** Acaben de fer les voltes i tots els dansaires es col·loquen en dues files horitzontals, una al davant i l'altra al darrere, mirant de cara al públic.
- 40.** Els dansaires es giren cap a l'esquerra tot picant fort els peus al terra.
- 41.** Després es giren cap a la dreta.
- 42.** A continuació els balladors fan una volta aixecant els peus cap enrere.
- 43.** Els últims tres passos es repeteixen.
- 44.** Els dansaires tornen a quedar mirant endavant.
- 45.** Finalment els de la fila del davant s'ajupen amb un genoll al terra i tots aixequen els braços formant un angle d'uns 70 o 80 graus.

I com sempre en acabar les actuacions, els balladors agafats de la mà avancen i saluden el públic (primer la primera fila i després la segona).

Es pot observar que hi ha algunes petites imperfeccions perquè aquest ball el ballen 13 dansaires, i com que és un nombre senar sempre hi ha algunes coses que queden penjades però que es poden arreglar fàcilment.

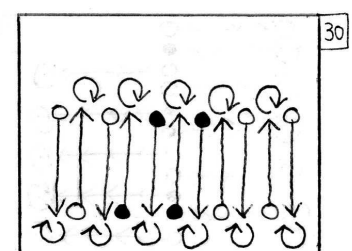
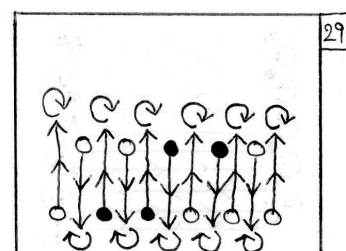
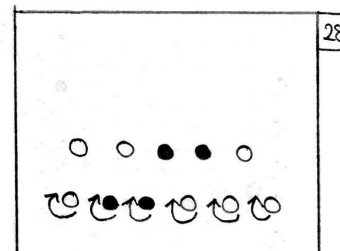
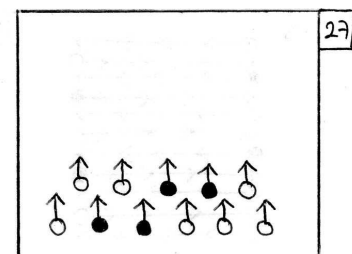
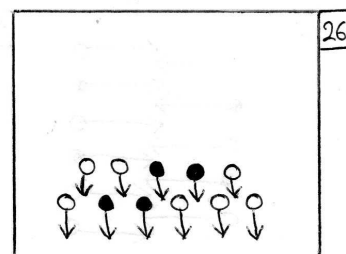
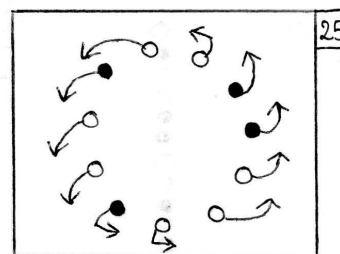
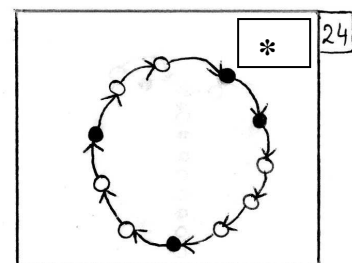
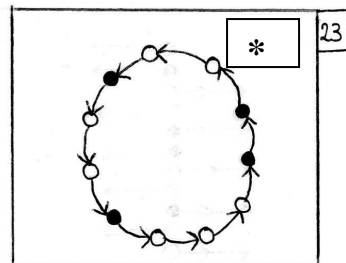
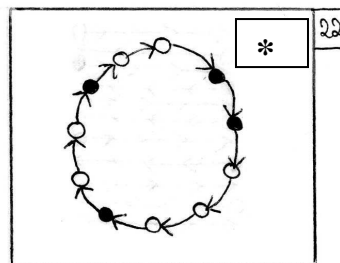
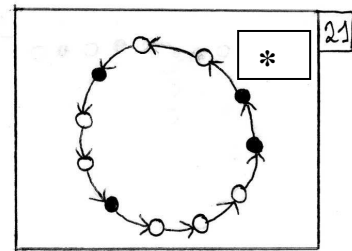
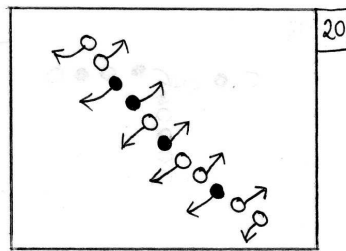
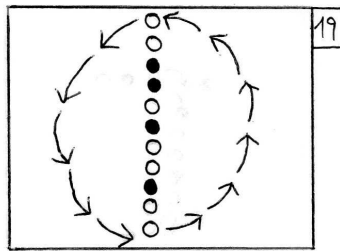
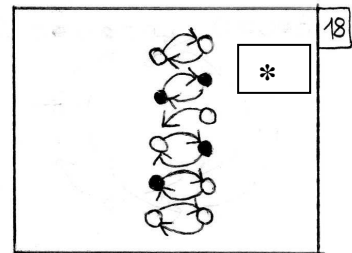
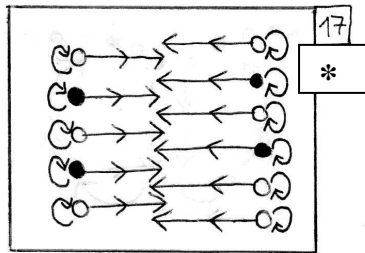
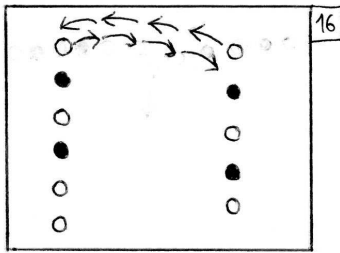
En aquesta dansa els aspectes més significatiu són: el pas de galop saltat i el joc de la música amb les panderetes.

14. Esquema dels passos de *la Tarantel·la*

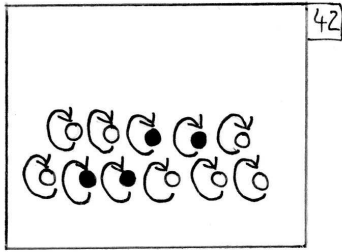
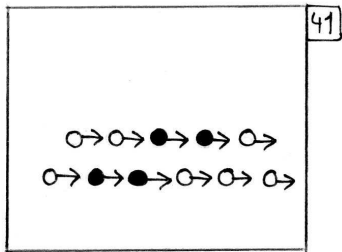
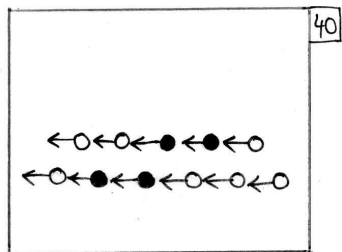
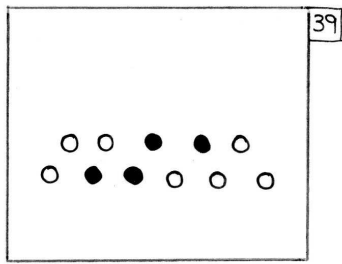
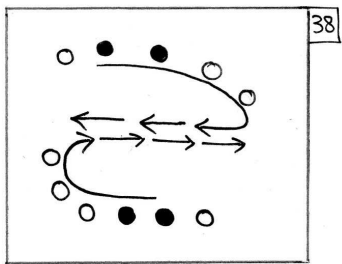
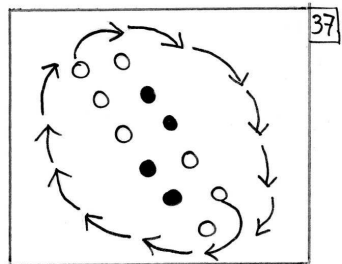
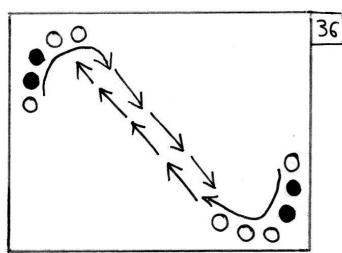
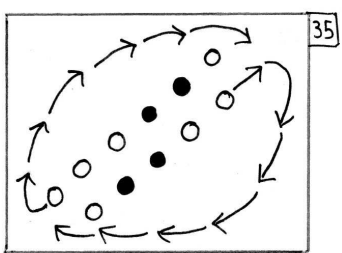
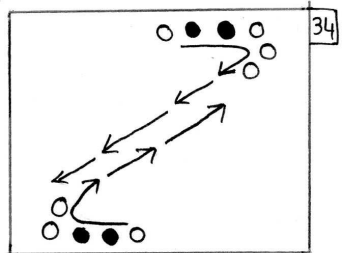
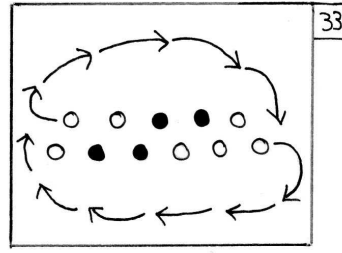
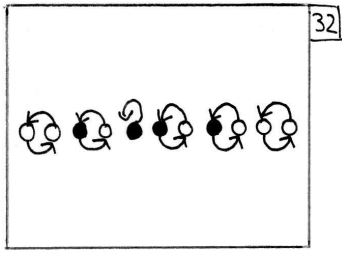
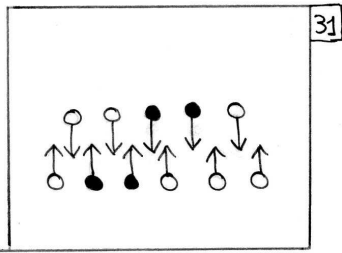

* A la vinyeta 12 els dansaires piquen les panderetes quatre vegades.

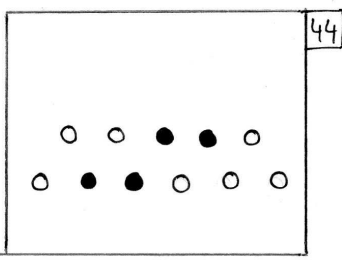
* A les vinyetes 13, 14 i 15 els dansaires fan una volta després de creuar-se.

- * A la vinyeta 17 els dansaires primer fan una volta i després es creuen.
- * A la vinyeta 18 els dansaires fan una volta amb el company que tenen al davant.
- * A les vinyetes 21 i 22 els dansaires fan quatre passes (primer a la dreta i després a l'esquerra) amb la posició del cos cap al centre de la rotllana.
- * A les vinyetes 23 i 24 els dansaires, un darrere l'altre (amb el cos de costat mirant el centre), fan quatre passes (primer a la dreta i després a l'esquerra) amb el cos una mica inclinat cap endavant.

43
Els tres últims passos (40, 41 i 42) es repeteixen.

45
Finalment els de la primera fila s'ajupen amb un genoll tocant el terra, i després tots aixequen els braços amb les panderetes amunt.

15. Explicació dels diferents passos de la dansa : *A la porta d'un hostal* (Vídeo)

A continuació trobareu escrits i numerats els diferents passos que trobem a la dansa: "A la porta d'un hostal" (del vídeo). Els passos estan numerats amb els mateixos números que les vinyetes de l'esquema amb els dibuixos d'aquesta dansa. Com podeu veure a l'esquema de la coreografia hi ha unes rodones blanques i unes de negres. Les rodones blanques són la referència de les noies i les rodones negres són la dels nois.

Aquesta dansa la ballen només tres dansaires: en Joan Rovira, l'Elies Pérez i la Jordina Dilmer. Els nois fan el paper de dos traginers que van a un hostal i que es troben amb una bonica hostalera, la Jordina.

1. Primer veiem als dos "traginers" assentats en dues cadires a l'extrem superior esquerre de l'escenari, mentre l'hostalera està dreta a l'extrem superior dret amb un porró a cada mà.
2. Quan comença a sonar la música l'hostalera avança ràpidament amb set passes cap a la part inferior de l'escenari i seguint el compàs de la música ensenya els dos porrons aixecant-los més o menys a l'alçada del cap, mentre els traginers s'aixequen de les cadires i es col·loquen drets a la part superior de l'escenari.
3. Quan la música canvia i sentim la lletra d'aquesta dansa, l'hostalera es gira i avança cap a la part superior de l'escenari fent el pas de taló, punta, taló; mentre els traginers avancen cap a la part inferior de l'escenari fent quatre passes curtes i donant una volta i una altra vegada el mateix.
4. Després veiem com els traginers passen per davant de l'hostalera i avancen cap a la part superior en fila tot saltant i aixecant els braços cap a un costat i cap a l'altre, mentre l'hostalera avança també cap amunt fent tres passes curtes i aixecant una cama cap al sentit contrari, és a dir, l'hostalera aixeca la cama dreta cap a l'esquerra, fa tres passes i aixeca la cama esquerra cap a la dreta, fa tres passes més i aixeca la cama dreta... (això ho fa 5 vegades).

5. Un cop els nois ja han fet set passes saltant i aixecant els braços es col·loquen davant l'hostalera; per tant l'hostalera mira cap al públic i els nois no estan de cara al públic, ells miren a la noia i aquesta els dóna un porró a cada un. Després tots tres fan el mateix pas, que consisteix en aixecar una mica, tot saltant, la cama dreta, després l'esquerra i un altre cop la dreta. D'aquesta manera els nois poden girar-se de cara al públic.
6. El següent pas és el pas de taló, punta, taló amb modificacions; és un dels més complicats d'aquest ball. Aquest pas consisteix en el següent: primer s'estira la cama dreta i tot saltant es punteja el taló del peu dret, després es punteja la punta del peu dret al costat esquerre del peu esquerre, tot seguit es punteja el taló del peu dret com a la primera vegada, després es punteja la punta del peu dret al darrera del peu esquerre i es torna a puntejar el taló del peu dret com a la primera vegada. Aquest pas el veiem quatre vegades seguides però a la primera i a la tercera vegada es punteja amb el peu dret i a la segona i quarta vegada es punteja amb el peu esquerre. I per acabar al final de la quarta vegada es torna a puntejar el taló del peu dret com a l'inici i s'acaba ajuntant els dos peus (amb primera posició dels peus).
7. Tot seguit tots tres avancen cap a la part inferior de l'escenari fent dues passes endavant saltant aixecant primer la cama dreta dirigida cap a l'esquerra i marcant l'empenya, i després el mateix però amb l'altra cama. Quan acaben de fer les dues passes tiren el cos una mica endavant i aixequen els peus cap enrere. Després tornen a fer les dues passes i tornen aixecar els peus cap enrere (tot saltant).
8. El següent pas que trobem és el pas de costat, primer els dansaires es giren cap a l'esquerra i fan tres passes de costat i quan arriben a la part superior de l'escenari fan mitja volta.
9. A continuació els nois es separen de la noia fent una volta, fent un pas de morisca, puntejant la punta del peu dret i fent veure que beuen del porró (això ho fan dos vegades seguides). Mentrestant l'hostalera fa el pas complicat de taló, punta, taló que hem vist abans, però ara mentre fa el pas va girant fins que acaba fent una volta sobre sí mateixa.

- 10.** Quan els nois acaben de fer el seu pas cap al costat dret de l'escenari i la noia acaba de fer el seu pas cap al costat esquerre, els nois fan mitja volta i la noia fa una volta sencera sobre sí mateixa i es creuen els nois amb la noia (els nois avancen de l'extrem inferior dret cap a l'extrem superior esquerre, i la noia al revés).
- 11.** Tornen a fer mitja volta els nois i una sencera la noia, i es tornen a creuar.
- 12.** La noia fa mitja volta fent tres passes de morisca i els nois es canvien el lloc tot saltant.
- 13.** Quan els nois aixequen els porrons tots fan una altra vegada el pas complicat de taló, punta, taló (es repeteix quatre vegades, primer amb el peu dret, després esquerre, dret i esquerre).
- 14.** Tot seguit avancen endavant fent dues passes saltant aixecant primer la cama dreta dirigida cap a l'esquerra i marcant l'empenya, i després el mateix però amb l'altra cama. Quan acaben de fer les dues passes tiren el cos una mica endavant i aixequen els peus cap enrere. Tornen a fer les dues passes aixecant la cama i tornen a aixecar els peus enrere.
- 15.** A continuació trobem el pas de costat, el noi del pantaló marró (en Joan Rovira) i la noia fan dues passes de costat i donen una volta fins que queden a la part central de l'escenari (la noia mirant endavant i el noi enrere) així queden d'esquenes l'un amb l'altre. Mentrestant l'altre noi (L'Elies) fa tres passes de costat i dóna mitja volta quedant així a l'extrem superior dret de l'escenari.
- 16.** Tot seguit el noi i la noia que estan al centre salten cap als costats de la següent manera: la noia comença fent un salt cap a la dreta i el noi cap a l'esquerra, després la noia i el noi es miren.
(Mentrestant l'altre noi (l'Elies) va donant la volta a l'escenari saltant amb morisca fins arribar a l'extrem superior esquerre, a on punteja la punta del peu dret i fa veure que beu del porró, i amb morisca acaba a l'extrem superior dret. (això ho trobem des de la vinyeta 16 fins a la 22)
- 17.** La noia salta cap a l'esquerra i el noi cap a la dreta, es tornen a mirar.

- 18 i 19.** Aquests dos salts es tornen a repetir.
- 20.** Un cop el noi fa mitja volta i es col·loca al costat dret de la noia. El noi i la noia avancen endavant fent tres passes, aixequen el peu dret per darrere i fan mitja volta.
- 21.** Tot seguit avancen cap a la part central fent dues passes i aixequen una altra vegada el peu dret enrere.
- 22.** La parella del centre fa mitja volta per quedar d'esquenes l'un amb l'altre mirant cap als costats de l'escenari i fan tres vegades el punt de taló, punta, taló.
- 23.** En el moment en què la música canvia, la noia es queda a la part central marcant, tot saltant, el pas de taló, punta, taló; mentre el noi que estava al centre s'allunya fent morisca i quan arriba a l'extrem inferior esquerre punteja la punta del peu dret i fa veure que beu del porró. Mentrestant l'altre noi que abans no estava al centre, salta tres cops aixecant un peu per davant de l'altre i després canvia de peu. D'aquesta manera el noi dels pantalons vermells (l'Elies) i la noia queden un davant de l'altre encarats.
- 24.** L'Elies i la Jordina s'apropen fent dues passes de morisca.
L'altre noi que està pel voltant de l'escenari, va fent morisca, puntejant, fent veure que beu del porró i fent alguna volta. (Això ho fa des de la vinyeta 24 fins a la 30).
- 25.** El noi del centre agafa la mà de la noia, l'alça per damunt del cap, fent mig risto, en aquest moment la noia queda davant del noi.
- 26.** La noia fa un pas saltat cap a la seva dreta, (el noi cap a l'esquerra) els dos es miren.
- 27.** La noia fa un pas saltat cap a la seva esquerra (el noi cap a la dreta) , els dos es miren.
- 28.** La noia fa un pas saltat cap a la seva dreta (el noi cap a l'esquerra), es miren els dos.
- 29.** El noi del centre fa un risto a la noia.

- 30.** Tot seguit veiem com la parella del centre s'allunya fent morisca fins que es troben els tres dansaires fent una fila horitzontal a la part superior de l'escenari.
- 31.** Quan acaben de formar aquesta fila, els tres fan el mateix pas: aixequen el peu dret per davant de l'altre, després ho fan amb el peu esquerre i una altra vegada amb el dret.
- 32 i 33.** A continuació els nois fan mitja volta, fan un salt de morisca, puntegen la punta del peu dret, fan veure que beuen del porró i ho tornen a repetir. Mentre els nois fan això, la noia va saltant amb morisca fent una volta passant per davant del noi que té a la dreta i quan està entremig dels dos nois, la noia dóna una volta sobre sí mateixa, després fa el mateix passant per davant de l'altre noi i torna a fer una volta sobre sí mateixa.
- 34.** Quan acaben aquest pas podem veure que els tres dansaires tornen a formar la fila horitzontal mirant de cara al públic. Tot seguit els tres balladors avancen endavant fent tres passes de costat (peu dret, esquerre i dret), aixequen el peu esquerre per darrere i fan mitja volta.
- 35.** Tornen avançar cap a la part superior de l'escenari amb dues passes de costat, aixequen el peu dret per darrere i fan mitja volta.
- 36.** Després veiem que la noia i un dels nois es canvien la posició saltant aixecant primer la cama dreta per davant de l'altra, després amb l'esquerra i una altra vegada amb la dreta. Mentre tots dos es canvien de posició, l'altre noi es queda al seu lloc fent el mateix pas que els altres.
- 37.** Un cop han quedat els dos nois junts de costat, la noia avança fent el pas de taló, punta, taló; i els nois avancen fent tres passes endavant, una volta, tres passes més endavant i una volta.
- 38.** A continuació ens trobem amb el mateix de l'inici: els dos nois passen per davant de l'hostalera i avancen cap a la part superior de l'escenari en fila tot saltant i aixecant els braços cap a un costat i cap a l'altre, mentre l'hostalera avança també cap amunt fent tres passes curtes i aixecant una cama cap al sentit contrari, és a dir, l'hostalera aixeca la cama dreta cap a

l'esquerra, fa tres passes i aixeca la cama esquerra cap a la dreta... (aquest pas el repeteix unes cinc vegades).

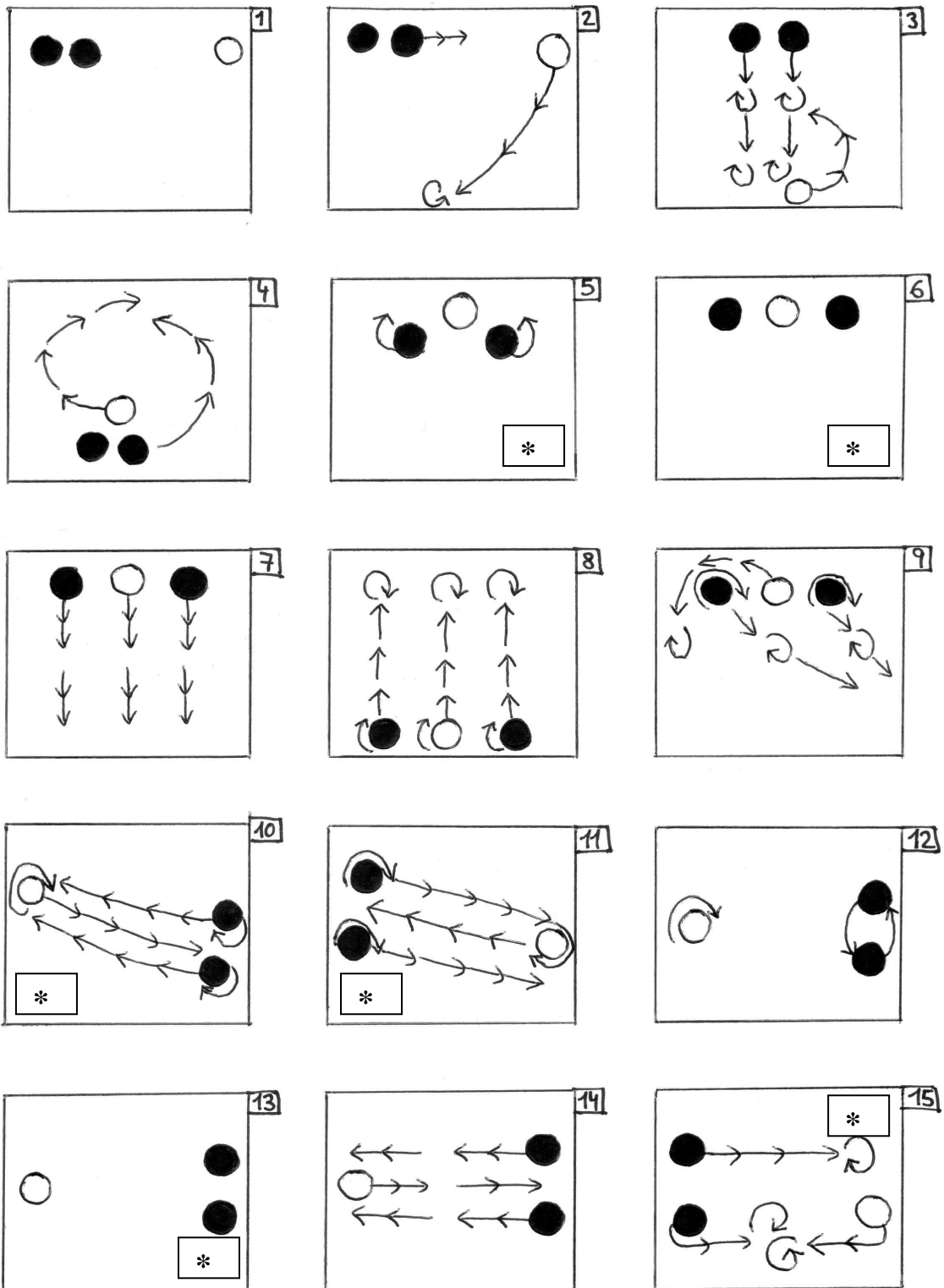
39. Un cop els nois ja han fet sis passes saltant i aixecant els braços es col·loquen al centre de l'escenari quedant al darrere de l'hostalera. L'hostalera allarga els braços cap enrere i els dos nois li agafen les mans. Per acabar la noia els estira cap al costat dret de l'escenari saltant amb quatre passes de morisca.

40. Els balladors agafats de la mà avancen i saluden al públic.

Podem trobar algunes petites errades en aquest ball perquè era la primera vegada que el ballàvem en una actuació, i no el teníem gaire assolit.

En aquesta dansa podem veure que els trets més significatius són els següents: la importància del moviment dels porrons, els passos de costat, i el joc de les parelles, metre un noi volta per el voltant de l'escenari.

16. Esquema dels passos de: *A la porta d'un hostel*

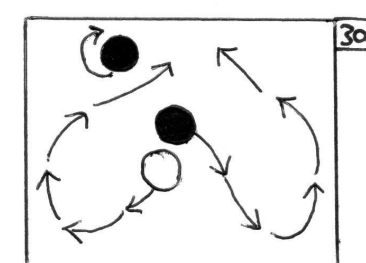
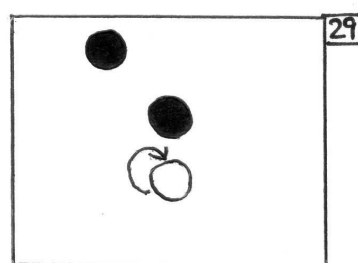
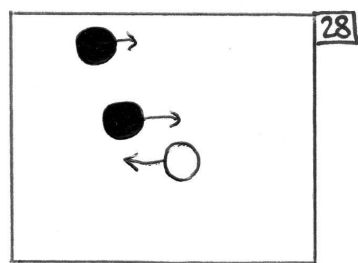
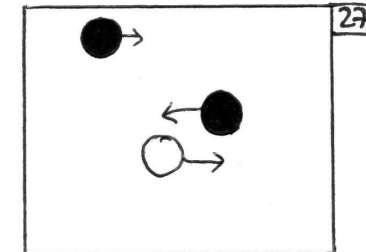
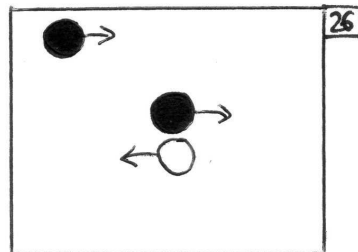
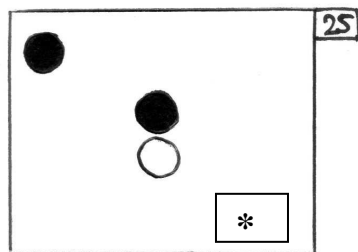
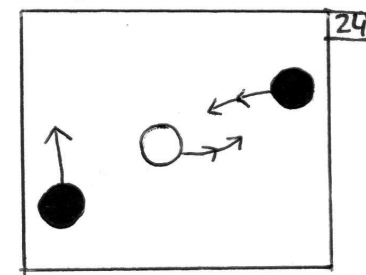
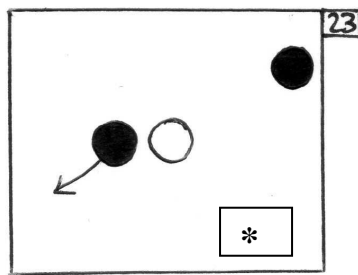
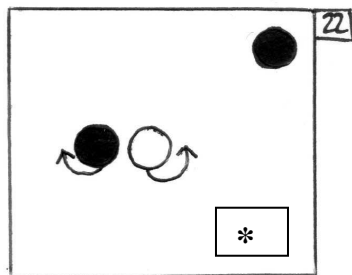
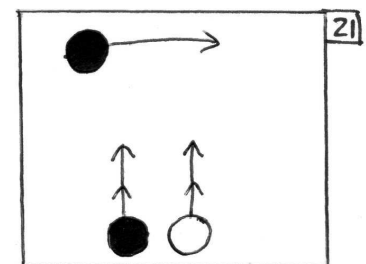
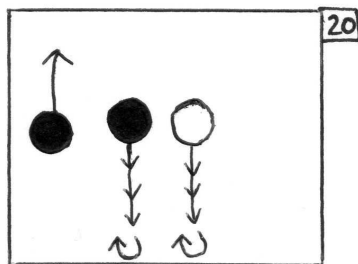
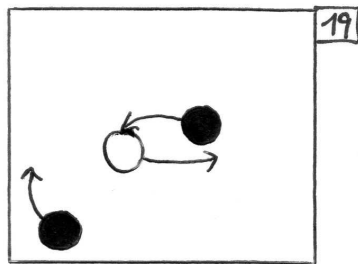
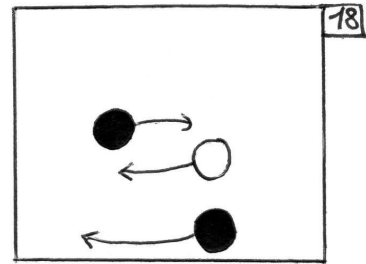
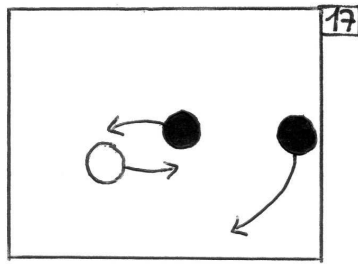
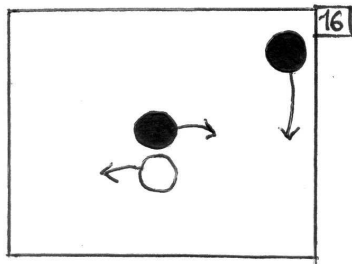
* A la vinyeta 5 tots tres fan el mateix pas: aixequen saltant la cama dreta, després l'esquerra i un altre cop la dreta, així els nois es poden girar.

* A la vinyeta 6 tots fan el pas de taló, punta, taló amb modificacions.

* A les vinyetes 10 i 11 els dansaires primer fan una volta i després es creuen.

* A la vinyeta 13 tornem a trobar el pas complicat de taló, punta, taló.

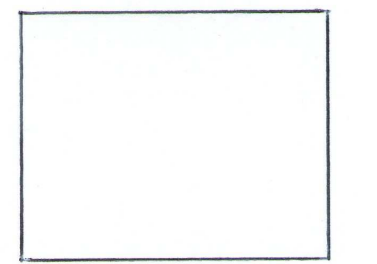
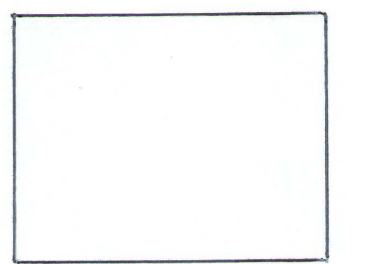
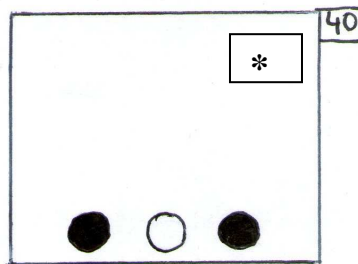
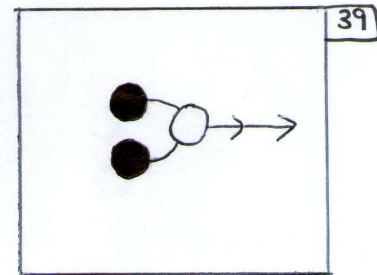
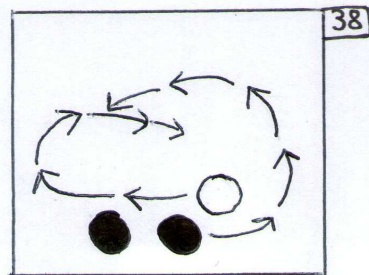
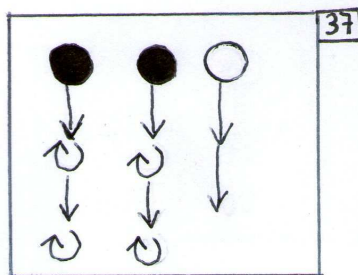
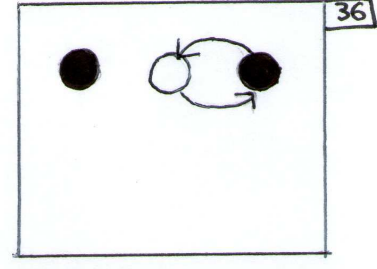
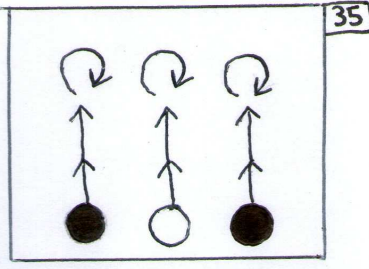
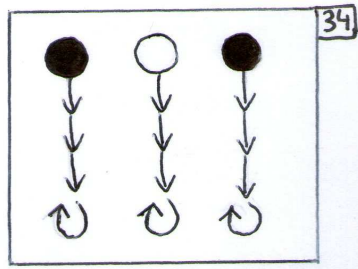
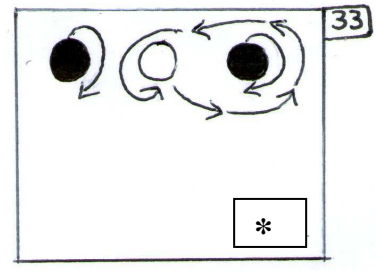
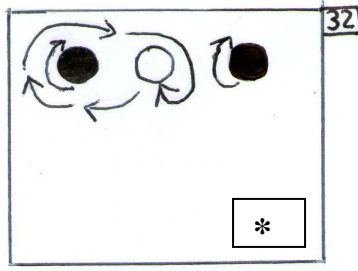
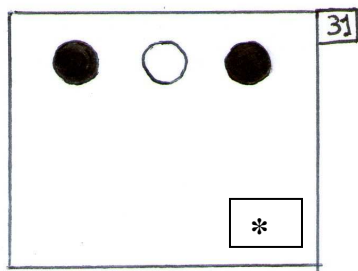
* A la vinyeta 15 un noi i la noia fan dues passes de costat, fan una volta i queden al centre (la noia queda al davant del noi). L'altre noi fa 3 passes de costat i dóna mitja volta.

* A la vinyeta 22 el noi i la noia del centre fan tres vegades el punt de taló, punta, taló.

* A la vinyeta 23 la noia es queda a la part central marcant el pas de taló, punta, taló; mentre el noi del centre s'allunya fent morisca. Mentrestant l'altre noi salta tres cops aixecant un peu per davant de l'altre i després canvia de peu.

* A la vinyeta 25 el noi del centre agafa la mà de la noia i l'alça fent un risto.

- * A la vinyeta 31 tots tres dansaires fan el mateix pas: aixequen saltant el peu dret per davant de l'altre, després ho fan amb l'esquerre i un altre cop amb el dret.
- * A les vinyetes 32 i 33 els nois fan mitja volta, fan un salt de morisca, puntegen la punta del peu dret, fan veure que beuen del porró i ho tornen a repetir. Mentre els nois fan això, la noia va saltant amb morisca fent una volta passant per davant del noi que té a la dreta i quan està entremig dels dos nois, la noia dóna una volta sobre sí mateixa, després fa el mateix passant per davant de l'altre noi i torna a fer una volta sobre sí mateixa.
- * A la vinyeta 40 els balladors agafats de la mà avancen i saluden el públic.

17. Conclusions

Penso que aquest treball dóna molt de sí perquè hi ha moltes coses amagades darrere d'un grup de nois i noies que ballen per mantenir les danses tradicionals catalanes, o darrere dels diferents entrenadors que han anat donant vida a l'esbart de Cassà.

Al principi de tot no sabia molt bé el que faria per poder reflectir aquest món de la dansa tradicional catalana, però de seguida vaig anar agafant idees i vaig començar a redactar una mica d'història, vaig explicar els principals elements tècnics, després vaig voler explicar breument algunes de les danses que trobem a l'esbart de Cassà, i finalment vaig fer una petita pinzellada del vestuari d'aquest tipus de dansa amb el suport d'algunes fotografies. El treball de camp em va treure una mica més de temps perquè és més ampli i estava pendent de la col·laboració d'altres persones lligades a l'esbart.

Un fet que em va sorprendre va ser el que a l'arxiu municipal de Cassà no hi vaig trobar cap document, cap llibre ni cap revista que parlés de l'esbart dansaire de Cassà, però en canvi sí que hi vaig trobar molta informació sobre les colles sardanistes. I això és així perquè les colles sardanistes de Cassà es mantenen sempre a una posició important als concursos.

Un aspecte complicat que em vaig trobar va ser el fet de localitzar i contactar amb els diferents dansaires que han format part de l'esbart de Cassà. Com podeu observar a les enquestes, hi ha molts balladors joves i pocs balladors que tinguin més de trenta anys. La veritat és que no vaig poder localitzar a gaires balladors més grans de trenta anys perquè molts ja no viuen a Cassà i molta gent amb el pas dels anys es perd de vista. Una cosa semblant em va passar al voler localitzar els diferents entrenadors que han passat per l'esbart. Tot i això estic contenta d'haver aconseguit reunir 47 enquestes contestades per els diferents balladors i dues enquestes de dos entrenadors (l'entrenador actual i el primer entrenador que va ser qui va crear l'esbart de Cassà) ; amb totes aquestes enquestes vaig poder fer un bon anàlisi i vaig treure alguna informació que no m'esperava.

La veritat és que m'ha agradat fer aquest treball de recerca sobre la dansa tradicional catalana i l'esbart de Cassà perquè he après coses noves i perquè he deixat plasmat tot el que volia.

Estic molt contenta d'haver fet el treball de recerca d'aquest tema i espero que amb aquest treball la gent se n'adoni que la dansa tradicional i els esbarts no són avorrits, sinó que són importants i interessants perquè, com ja he dit en altres ocasions, les danses tradicionals formen part de tots nosaltres, formen part de la nostra terra, del nostre folklore, de la nostra història, de les tradicions... I per sort molts dels nois i noies que ballen o que han ballat a l'esbart de Cassà pensen igual que jo, defensen la idea de que els esbarts han de perdurar i seguir actuant per poder enriquir la nostra cultura. Però encara hi ha molta gent que s'hi resisteix i no té un bon pressentiment de la dansa tradicional catalana. Per això a l'àmbit de la dansa tradicional catalana falta més entusiasme i participació, ja sigui de joves, de nens petits o de persones adultes.

La dansa tradicional és un dels elements que engloben el nostre folklore i és indispensable per la nostra cultura, per això he recollit un parell de fragments que ens transmeten aquesta importància de la dansa, del folklore i de les tradicions.

El primer fragment el va pronunciar Maria Aurèlia Capmany a la inauguració del Congrés de Cultura Catalana al 1981, aquest fragment diu el següent:

"(...) si volem definir, el document folklòric com a document viu, com a document que sorgeix d'una societat viva, d'una entitat viva, aquest folklore es modifica, canvia (...) aquesta tradició ja no serà mai aturada, perquè no s'atura la tradició, sinó que es modifica...". Amb aquest petit fragment Maria Aurèlia ens diu que el folklore i les tradicions evolucionen i es modifiquen però no s'han d'aturar.

Igor Stravinsky també va parlar de les tradicions i del folklore, i va dir: *"Una tradició veritable no és el testimoni d'un passat acomplert; és una força viva que anima i informa el present."* Amb aquest fragment ens vol transmetre el missatge de que les tradicions no només són importants pel passat, sinó que també ho són pel present.

Jo estic convençuda que la dansa és una de les arts més significatives per els éssers humans. Podem trobar indicis de l'origen de la dansa a les representacions prehistòriques pintades a les coves de Cogul. Aquesta i d'altres representacions prehistòriques com les del barranc de Valltorta demostren que els indígenes de casa nostra i d'altres llocs, també dansaven en cercle, és més, hem de creure que el fet d'agafar-se de les mans per a dansar, era un fet freqüent a les tribus primitives

durant el Paleolític superior, que s'inicia 40.000 anys abans de Crist. Per tant podem dir que la dansa és la més antiga de les arts perquè l'home primitiu, quan el crit encara no s'havia fet paraula, ja ballava. Potser només saltava, però el seu gest volia expressar un afecte, i així iniciava l'art de la dansa de manera rudimentària.

Actualment podem trobar recopilades moltes danses: danses pròpies de localitats, danses d'elements distintius, danses religioses, danses que representen animals,... però moltes han decaïgut, com el contrapàs i el ball pla; la sardana, en canvi, esmentada ja al segle XVI, esdevingué popularíssima a partir del 1850.

La majoria de danses no neixen espontàniament sinó que són fruit i part d'una cultura, culta o popular, particular. Com la llengua, la gastronomia i altres aspectes culturals, la dansa evoluciona i s'adapta a diferents situacions socials i pot estar influenciada per cultures o països que es relacionen amb aquell del que és originària. Poden ser danses tradicionals no tan localitzades a l'espai geogràfic sinó en un entorn sociocultural. De vegades, el que considerem danses tradicionals són danses que avui en dia ja no són populars sinó cultes, en el sentit que han d'estar apreses en una escola, grup, associació o esbart i que es ballen per tradició.

L'aparició d'esbarts dansaires, al segle XX, ha afavorit la conservació de moltes danses que d'una altra manera s'haurien perdut. L'objectiu dels esbarts és recuperar balls i danses populars força oblidades, per enriquir enormement la geografia cultural. És per això que penso que hem d'actuar enfront a la situació actual en la qual estan passant molts esbarts d'arreu de Catalunya, no podem fer veure que no passa res i deixar que aquestes danses es deixin d'ensenyar perquè si no actuem ara d'aquí a uns pocs anys la meitat dels esbarts i de les danses de Catalunya hauran desaparegut, i és per això que jo he fet el treball d'aquest tema perquè seria una pena que es deixessin de ballar aquestes danses. A més a més, crec que els esbarts no poden desaparèixer perquè compleixen una funció social important per als balladors. Per tant podem trobar moltes raons i motius que defensen la dansa tradicional i és per tots aquest motius que penso que la dansa tradicional sempre ha d'estar present en totes les èpoques de la vida. Tal i com diu el ballarí, coreògraf i pedagog, Joan Serra i Vilamitjana :

“ Ballem a la panxa de la mare, als braços del pare, caminant amb un amic, a la festa del poble. I ballant expliquem els nostres pensaments i sobretot les nostres emocions. I ho fem a partir del nostre cor, del nostre cervell, del nostre estómac, de la nostra mirada i de la nostra terra.”

18. Bibliografia

Girona en canvi de mil·leni. Festes, fires i tradicions, volum 14, pàg.152-153. ISBN: 84-89392-36-6

Gran Enciclopèdia Catalana, volum 8, pàg. 448-449. ISBN: 84-412-2494-3

MAS I SOLENCH, JOSEP M. (1990). La sardana, música i dansa. Caixa Barcelona-Obres socials i culturals. ISBN: 84-505-9332-8

PUERTO I PARRAMON, JORDI (2005). La dansa en cercle. Dels orígens a la sardana actual. Col·lecció mos, volum XX. ISBN: 84-609-4941-9

Quaderns de cultura popular. Cantar, ballar i rondar. Núm. 3, edicions Primera Plana SA, suplement del Periódico.

RÍOS ROMERO, JOAQUÍN (2008). El treball de recerca. Metodologia, recursos i propostes pràctiques. ISBN: 978-84-95988-89-8

RÍOS ROMERO, JOAQUÍN (2008). El treball de recerca. Quadern per a l'alumne. ISBN: 978-84-95988-91-1

SOLER I AMIGÓ, JOAN (2001). Cultura popular tradicional. Editorial Pòrtic, núm. 20. ISBN: 84-7306-705-3

Webgrafia

http://ca.wikipedia.org/wiki/Dansa#Influ.C3.A8ncia_a_la_cultura

http://ca.wikipedia.org/wiki/Esbart_dansaire

<http://es.wikipedia.org/wiki/Sardana>

<http://www.amicsdelasardana.net/esbart/quisom.php>

<http://www.amigosdeladanza.es/posicionesballet.htm>

<http://www.dansacat.org/recursos/26/>

<http://www.dansacat.org/actualitat/1/2280/>

<http://www.danzavirtual.com/posiciones-de-los-pies-en-el-ballet/>

<http://www.diccionariosdigitales.net/GLOSARIOS%20y%20VOCABULARIOS/Ciencias-Artisticas-1-Danza-TERMINOS.htm>

<http://www.efdeportes.com/efd138/la-danza-y-su-valor-educativo.htm>

<http://www.esbartcatala.org/ca>

<http://www.esbartcatala.org/ca/lesbart-catala-de-dansaires/qui-som-que-fem>